

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**NÁZORY ČESKOBUDĚJOVICKÉ VEŘEJNOSTI
NA AKTUÁLNÍ STAV ČESKÉHO VĚZEŇSTVÍ**

Autor práce: Tomáš Koubek

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslav Hála

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2023

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Tomáš Koubek

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Názor českobudějovické veřejnosti na stav českého vězeňství

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: The Viewpoint of České Budějovice's Public on the State of Czech Prison System

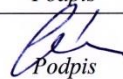
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): PhDr. Jaroslav Hála

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): březen 2022

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit aktuální názory českobudějovické veřejnosti na stav českého vězeňství a analýza těchto názorů. Vedlejším cílem bakalářské práce je posoudit, jak občané Českých Budějovic vnímají umístění vazební věznice v centru města.

Student: Tomáš Koubek	11.4.2022 Datum	 Podpis
Vedoucí práce: PhDr. Jaroslav Hála	21.9.2022 Datum	 Podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	17. 9. 2022 Datum	 Podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	12.9.2022 Datum	 Podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	12.9.2022 Datum	 Podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PhDr. Jaroslavu Hálovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

KOUBEK, T. *Názory českobudějovické veřejnosti na aktuální stav českého vězeňství: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2023. 54 s. Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Jaroslav Hála.

Klíčová slova: věznice, trest, výkon trestu, vazební věznice České Budějovice, výzkumné šetření

Práce se zabývá pohledem veřejnosti na aktuální stav českého vězeňství.

V teoretické části jsou popsány moderní penitenciární trendy v Evropě i v České republice a je zde popsána Vězeňská služba České republiky a její práce s veřejností a Vazební věznice České Budějovice a její práce s veřejností.

V praktické části se jedná o samostatný kvantitativní výzkum, který má za úkol naplnit stanovený cíl. Výzkum je proveden metodou dotazníkového šetření. Výsledky tohoto výzkumu jsou analyzovány a vyhodnocovány.

ABSTRACT

KOUBEK, T. *Opinions of Public in České Budějovice on Current Situation of Czech Prison System: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2023. 54 pp. Supervisor: PhDr. Jaroslav Hála.

Key words: prison, punishment, execution of punishment, detention prison České Budějovice, research investigation

This thesis deals with a public's view of the current situation of the Czech prison system.

Modern penitentiary trends in Europe and the Czech Republic are described in the theoretical part, the Prison Service of the Czech Republic and its work with the public and the České Budějovice Prison and its work with the public are described here as well.

Practical part relates to independent quantitative research to meet the stated objective. The research is conducted using the questionnaire survey method. Results are analyzed and evaluated.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Současný stav bádání v oblasti vězeňství.....	10
2.1 Moderní penitenciární trendy v Evropě.....	13
2.2 Moderní penitenciární trendy v České republice.....	16
2.3 Vězeňská služba České republiky a její práce s veřejností	23
2.4 Vazební věznice České Budějovice a její práce s veřejností.....	28
3 Vlastní výzkum	33
3.1 Cíl výzkumu	33
3.2 Metoda výzkumného šetření.....	33
3.3 Popis konkrétního výzkumného šetření	33
3.4 Výsledky výzkumného šetření	34
3.5 Shrnutí a doporučení výzkumné části.....	44
Závěr	47
Seznam použitých zdrojů	49
Seznam tabulek, obrázků a grafů	52
Přílohy.....	523

Úvod

„Ukažte mi vaše vězení a já vám řeknu, jaká je vaše společnost.“¹

Winston Churchill

Pro bakalářskou práci si autor vybral téma „Názory českobudějovické veřejnosti na aktuální stav českého vězeňství“. Toto téma autorovi přijde velice zajímavé a důležité, vzhledem k tomu, že v celém Jihočeském kraji se nachází pouze jedna věznice. V devadesátých letech minulého století sice byla snaha vytvořit v Jižních Čechách druhou věznici, tento záměr se však nezdařilo zrealizovat. Stejně tak dopadla snaha o vybudování věznice na bývalém vojenském letišti ve Všechnově u Tábora. Proti tomuto se postavili jak samotní obyvatelé města formou petice, ale i zastupitelé města Tábor i Ministerstvo životního prostředí. Toto však ještě není uzavřená záležitost.

Stejně jako vše na tomto světě, tak i vězeňství prochází během svého vývoje řadou změn. Byly to změny jak politické, tak v neposlední řadě i systémové. Na základě zákona č. 58 / 2017 Sb. dochází k redukci typů věznic pro výkon trestu odnětí svobody dospělých osob. Čtyři základní typy (dohled, dozor, ostraha a zvýšená ostraha) se redukují na dva (ostraha a zvýšená ostraha). Díky této redukci se zvýšil počet odsouzených zařazených v typu věznice s ostrahou.²

Tato bakalářská práce je určena zejména pro širokou veřejnost, která by chtěla být informována jak o moderních trendech ve vězeňství, o vězeňské službě, ale i o Vazební věznici v Českých Budějovicích.

Ve Vazební věznici České Budějovice pracuje autor čtvrtým rokem. To je také důvod proč si jako téma bakalářské práce vybral vězeňskou problematiku. V práci se setkává s lidmi různého společenského postavení a různých společenských vrstev. Veřejnost má rozdílné názory, pohledy i předsudky ohledně českého vězeňství.

¹ HÁLA, Jaroslav. Úvod do teorie a praxe vězeňství. 2005, S. 7.

² <https://www.vscr.cz/sekce/obecny-postup>

1 Cíl a metodika bakalářské práce

První část práce je věnována současnému stavu bádání v oblasti vězeňství. Jsou zde popsány moderní trendy ve vězeňství. Mezi ty patří například zvyšování zaměstnanosti vězňů, úsilí o snížení jejich závislosti na drogách, systematická práce proti recidivě a s tím spojené intenzivnější vzdělávání vězňů, ale i zaměstnanců Vězeňské služby. To jsou některé z cílů, jež si vytyčila Koncepce vězeňství do roku 2025. Dále bude v práci popsána funkce a činnost Vězeňské služby České republiky. Na závěr teoretické části bude charakterizována Vazební věznice České Budějovice a její práce s veřejností.

V praktické části bakalářské práce bude autorovým cílem zjistit názory českobudějovické veřejnosti na aktuální stav českého vězeňství a analýza těchto názorů. Vedlejším cílem bakalářské práce je posoudit, jak občané Českých Budějovic vnímají umístění vazební věznice v centru města. Pro dosažení tohoto cíle si autor vybral kvantitativní výzkum, a to metodou dotazování, technikou dotazníku.

2 Současný stav bádání v oblasti vězeňství

Vězeňské prostředí i způsoby trestání jsou dnes bezesporu významnými oblastmi zejména penologického, sociologického a psychologického bádání. Přístup výzkumníků do vězení však není jednoduchý. Vězení je strukturálně a byrokraticky uzavřené prostředí, ve kterém je činnost každého přísně regulována a sledována.³ A tedy vůbec získat přístup do vězení je pro výzkumníky obtížné. Vězni jsou navíc označováni stejně jako například děti nebo těhotné ženy za zvláště zranitelnou skupinu obyvatelstva, což situaci neusnadňuje. Vysoké nároky jsou kladeny i na výzkumné pracovníky, kteří tak musí čelit zvýšeným kontrolám. Avšak i přes všechny tyto a další překážky bylo již dokončeno mnoho studií, týkajících se vězeňství a vězeňského života.⁴

Na přelomu 19. a 20. století započalo v Evropě úsilí o vypracování mezinárodních pravidel, která budou regulovat oblast vězeňství. Byla stanovena minimální pravidla týkající se zacházení s vězni. 5. května 1949 vznikla v Londýně Rada Evropy, jakožto organizace, která se zaměřuje na lidská práva a svobody. Dnešní Evropa nepoužívá trest smrti, který se neosvědčil. Například Spojené státy americké, které tento trest nadále využívají, nenevidují nižší počty vražd, a také zde hrozí riziko justičních omylů, které by nebylo možné napravit. Navíc by šlo v opačném případě o porušení křesťanské tradice: Nezabiješ. Evropská filosofie vězeňství staví na třech principech. První z nich se týká úcty k lidským právům vězně, druhá toho, že odnětí svobody je samo o sobě dostatečným trestem, vlastní pobyt ve vězení nemá být trestem navíc a třetí pak toho, že je zapotřebí vězňům umožňovat zlepšovat jejich vědomosti a schopnosti s cílem zvýšit jejich šanci na reintegraci zpět do společnosti. K celosvětově platným principům moderního vězeňství patří účinnost, humanizace a bezpečnost. Tyto tři principy konkretizují tzv. Evropská vězeňská pravidla, nad jejichž dodržováním bdí Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT).⁵ Ze stávajícího odstavce je velmi dobře čitelné, kam současné trendy v oblasti vězeňství směřují, tedy i to, kam směřuje v této oblasti bádání.

„Přesvědčení, že každý má na základě své lidskosti nárok na určitá lidská práva, je zcela nové. Jeho kořeny však spočívají v dřívější tradici a dokumentech mnoha kultur,

³ JEWKES, Yvonne. An Introduction to “Doing Prison Research Differently”. 2014. S. 387.

⁴ NIJ. *Challenges of Conducting Research in Prisons*. 2012, online.

⁵ HÁLA, Jaroslav. *Penologie*. R.n. S. 9.

nicméně zásadní zlom přinesla až druhá světová válka, které otázku lidských práv přinesla do globálního vědomí.“⁶

Na výsledky výzkumů v oblasti vězenství v České republice navazuje „Koncepte vězeňství do roku 2025“, kterou vydalo Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Jde o první systémovou aktivitu, která pojímá vězeňství v širším pojetí neomezeném pouze na Vězeňskou službu České republiky. V úvodu této koncepce je uvedeno, že účelem nepodmíněného trestu odnětí svobody není pouze izolace odsouzených, ale zejména intenzivní úsilí o jejich napravení a začlenění zpět do společnosti. Globálním cílem tedy je, „*Pomocí širokého komplexu opatření docílit existence moderního systému vězeňství, odpovídajícího 21. století a srovnatelného s dalšími vyspělými demokratickými státy.*“⁷ Tím vzniká poměrně široký prostor pro možnosti bádání v oblasti vězeňství, tj. penitenciárních výzkumů. Koncepte vězeňství do roku 2025 však současně hned na titulním listu prezentuje tvrzení Blaise Pascala, že „*Všechny dobré zásady jsou již napsány, nyní ještě zbývá je uskutečnit.*“⁸

Jedním z cílů Koncepte je proto zavedení vnitřní diferenciací na základě kvalifikovaného posouzení osobnosti, tedy podle druhu, stupně a hloubky deprivace osobnosti odsouzených.⁹

Na úvod je třeba představit pojem penitenciární (vězeňský), který je odvozený od pojmu penologie. Ta představuje vědu o trestech a trestání nebo také vědu o výkonu trestu a jeho účincích. V těchto souvislostech je pak možno setkat se s pojmem penitenciární fáze, jež znamená probíhající ve vězeňském zařízení, a pojmem postpenitenciární fáze, což znamená, uskutečňující se po propuštění pachatele z výkonu trestu odnětí svobody. Penitenciární a postpenitenciární proces tak začíná aplikováním trestu a končí reintegrací pachatele zpátky do společnosti.¹⁰

„Postpenitenciární péče je zvláštní druh sociální péče, která je poskytována osobám propuštěným z výkonu trestu odnětí svobody, z ochranného léčení, z ochranné výchovy u mladistvých a osobám obviněným z trestné činnosti.“¹¹

⁶ PINEROVÁ, Klára. Vězení jako zrcadlo společnosti. 2021. S. 210.

⁷ MS ČR. *Koncepte vězeňství do roku 2025*. 2015. S. 1, 3.

⁸ MS ČR. *Koncepte vězeňství do roku 2025*. 2015. S. 1, 3.

⁹ MAREŠOVÁ, Alena a kol. *Výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody – kriminologická analýza*. 2016. S 86-87.

¹⁰ RASZKOVÁ, Tereza, HOFERKOVÁ, Stanislava. *Vězeňství a penitenciární péče*. R.n. S. 10.

¹¹ TICHÝ, Michal. *Práce se sociálně neadaptovanými klienty*. 2007. S 61.

České vězeňství má dlouhodobé problémy, většinu z nich ale samotná Vězeňská služba České republiky nemůže vyřešit. Na společné tiskové konferenci Českého helsinského výboru a Vězeňské služby České republiky byly prezentovány výsledky monitoringu vězeňství, který se uskutečnil v deseti českých věznicích na přelomu roku 2022 a 2023.

„Vězeňský systém v je podle závěrů ČHV dlouhodobě přeplněný, "napjatý k prasknutí". Historické dědictví v podobě kolektivního ubytování určuje charakter českého vězeňství zásadním způsobem. Bez toho aby širší veřejnost přijala fakt, že se jedná o závažný problém celé společnosti však bude velice obtížné systém reformovat.

"Největší přetrvávající problémy českého vězeňství spatřujeme v kolektivním ubytování vězňených osob, které samo o sobě vytváří mimořádně rizikové prostředí a výrazně snižuje možnosti výchovného působení vězeňských specialistů. Celý systém je podfinancován, budovy jsou mnohdy koncepčně velice zastaralé, vězeňské službě chybí personál a oproti našim západním sousedům až násobně," uvádí ČHV ve svém hodnotícím vyjádření." Odsouzení si nejvíce stěžují na jednotvárnou stravu a reálnou nedostupnost lékařské péče. Personál věznic pak na omezené možnosti práce s odsouzenými a přítomnost drog ve věznicích."

Přesto, že se programy zacházení stále zdokonalují, možnosti zaměstnání odsouzených existují a asi 60 procent odsouzených pracuje, aktivit přibývá a do věznic vstupuje řada zkušených neziskových organizací pracujících s odsouzenými, většina odsouzených systému justice stále nedůvěřuje, je ve stavu rezignace a ve výkonu trestu pouze přežívá a pasivně čeká na propuštění. Jenom menšina odsouzených efektivně usiluje o řešení otázek vzdělanosti, kvalifikace, dluhů a dalších řešení příčin jejich trestné činnosti. ¹²

¹² VSCR. Vězeňská služba [online]. [cit. 2023-05-26]. Dostupné z: doi: <https://www.vscr.cz/clanky/detail/chv-upozornil-na-problemy-ceskeho-vezenstvi>

2.1 Moderní penitenciární trendy v Evropě

V roce 2008 byl založen Kulatý stůl generálních ředitelů střeoevropských vězeňských systémů s cílem porovnat a podpořit užší spolupráci střeoevropských vězeňských systémů. Zasedání se plánují jednou ročně rotačním způsobem v každé z členských zemí. Témata setkání se upřesňují v průběhu příprav dle aktuální situace v penitenciární oblasti. Členskými státy jsou Česká republika, Chorvatsko, Litva, Maďarsko, Polsko, Rakousko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Německo, Švýcarsko a Mezinárodní asociace vězeňských systémů.

Penologičtí experti Rady Evropy tvrdí, že „*Věznice nemohou být řešením sociálních problémů.*“¹³ Zároveň získávají prostřednictvím CPT (Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání), ale i z dalších zdrojů, materiál k vypracování Evropské vězeňské filozofie. Její podstatu lze přeformulovat do 3 bodů:

1. Úcta k základním lidským právům vězně
2. Odnětí svobody je samo o sobě dostatečným trestem, vlastní pobyt ve vězení nemá být trest navíc
3. Umožňovat vězňům zlepšování jejich znalostí a schopností s cílem zvýšit jejich šanci na reintegraci.

Konkretizaci Evropské vězeňské filozofie představují Evropská vězeňská pravidla. Obsahují 108 zásad, které regulují všechny důležité oblasti vězeňství. V roce 2006 je Rada Evropy koncipovala jako doporučení Výboru ministrů členských států Rady Evropy. Tato doporučení tvoří základ moderního vězeňského systému a respektují specifický rozvoj jednotlivých zemí.

¹³ HÁLA, Jaroslav. *Penologie*. R.n. S. 9.

Humánní vězení

Humanizace je pojem související s reformou českého vězeňství po roce 1989 a humanizovat znamená činit lidským. Humanizace tedy znamená vytváření lidských a důstojných podmínek ve výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody.

Humanizační snahy naráží na finanční bariéry, bezpečnostní standardy a oprávněně narůstá často i odpor veřejnosti. Proces zlepšování zdravotních, ubytovacích, stravovacích, pracovních a dalších podmínek je nezbytný proces.

Efektivní vězení

Pro každého vězně je v rámci jeho důkladné penitenciární diagnózy, kterou sestaví tým odborných zaměstnanců vězeňské služby, stanoven individuální program zacházení vedoucí ke snížení rizik bránících v budoucí reintegraci.

Bezpečné vězení

Moderní vězení musí být bezpečné a to v první řadě z pozice veřejnosti. Úroveň bezpečnostní situace je závislá na profesní kvalitě zaměstnanců i na technických prostředcích zabezpečení. Je třeba si uvědomit, že úroveň může být značně rozdílná jak z hlediska technického vybavení, tak i z hlediska stavební dispozice. Penologičtí experti se přiklánějí k rozvoji dynamické bezpečnosti. Dynamickou bezpečnost můžeme konkretizovat jako bezpečnost, kterou dosáhneme průběžným monitorováním a pozitivním ovlivňováním psychosociálního klimatu v dané věznici. A v neposlední řadě také komunikací vězeňského personálu s vězněnými osobami.

Moderním evropským penologickým trendem je pak zejména výkon trestu odnětí svobody citlivý k rodině. Jde například o pořádání letních táborů a vánoční dárky pro děti vězněných rodičů, rodinné víkendy s uvězněným členem rodiny a v závěru jeho trestu pak i společné bydlení s rodinou. Oblíbená jsou i virtuální setkání (s využitím SKYPE technologií), kterých využívají zejména cizinci. V rámci toho trendu tak může rodina pozitivně motivovat vězně k naplňování algoritmu výkonu trestu, jež zahrnuje svědomí, vinu a následné pokání. Což v praxi znamená, že je kladen důraz na to, aby

došlo k narovnání zločinem narušených vztahů a důležitým změnám v chování pachatele a tím se přispělo k jeho následné reintegraci.¹⁴

Tím však výčet moderních penitenciárních trendů nekončí. Kupříkladu skandinávské země prosazují motto, které zní *Netrestat, ale napravovat*. Vězeňský systém je tedy zaměřený na nápravu, ne na trest. Trendem jsou zde příprava vězňů na opětovný život ve společnosti za takových podmínek, které se mu co nejvíce podobají (společný obývací pokoj, kuchyň pro několik cel atp.). Systém funguje na principu otevřenosti a důvěry. Vězni zde mají přístup k náradí na dílnách i k nožům, dozorcí nechodí ozbrojení atp. Přístup k vězňům je velmi liberální. S věznicemi tohoto typu se zde lze setkat ve třetině případů a jsou zde umístováni vězni před koncem svého trestu. Ty zbylé fungují jako jinde v Evropě.¹⁵ Dalším trendem ve skandinávských zemích je zaměření na probaci, kdy pachatel není potrestán, ale je povinen respektovat opatření, jež mu uloží soud. Provinilce po celou dobu doprovází pracovníci probačních a mediačních služeb. Podobně je tomu u parole, tj u předčasně z vězení propuštěných osob. V této souvislosti lze zmínit i tzv. probační domy, kdy první v Česku byl otevřen v 24. listopadu roku 2022 v Písku. Probační domy mají podle současných evropských trendů trestní politiky poskytovat nejen ubytování, ale zároveň související socializační programy. Jejich úkolem je upevňovat pracovní návyky, vést k soběstačnosti nebo stabilizovat rodinné vazby.¹⁶ Také algoritmus ukládání trestů je v Evropě obdobný. Nejvíce agresivním a nebezpečným pachatelům jsou ukládány dlouhodobé tresty odnětí svobody, pachatelům méně závažných činů i domácí vězení, které je přechodem mezi odnětím svobody a alternativními tresty (peněžitě tresty u solventních osob, obecně prospěšné práce u nesolventních osob).¹⁷

„Domácí vězení, které funguje v některých západních zemích, by mohli absolvovat pouze odsouzení za méně závažné trestné činy, jako dopravní nehoda, drobná krádež, podvod, a s maximální délkou trestu do dvou let. Další podmínkou by mělo být, že bude mít odsouzený práci a trvalé bydliště, na kterém se musí zdržovat v pracovních dnech od 20 do 5 hodin, o víkendech nepřetržitě. Například odsouzený žijící na ubytovně, domácí vězení dostat nemůže.“¹⁸

¹⁴ HÁLA, Jaroslav. *Penologie*. R.n. S. 13.

¹⁵ ČT24. *Norsko netrestá, ale napravuje. Cely bez mříží a dozorcí beze zbraní inspirují svět včetně Česka*. 2017, online.

¹⁶ JANUŠ, Jan a kol. *Tresty budoucnosti*. 2020. S. 28.

¹⁷ HÁLA, Jaroslav. *Penologie*. R.n. S. 10.

¹⁸ Malá, Drahomíra. *Vězeňství po česku II. aneb jak tu Kula ve vězeňství koulí*. 2009. S 57.

Modernizace systému ve Velké Británii s sebou přinesla moderní architekturu věznic, které tak reprezentují důstojnost a sílu státní moci schopné chránit bezpečnost občanů, vězni zde mohou využívat prostor určených pro vzdělávání, kulturu, sport i práci. Ubytování jsou v jednomístných vybavených celách (např. ve Francii jsou dokonce budovány celé byty, které slouží k rodinným návštěvám vězňů). Prosazován je pozitivní přístup k vězňům založený na komunikaci a motivaci na sobě pracovat. I zde se stejně jako ve výše uvedených skandinávských zemích objevují jako zaměstnanci v mužských věznicích i ženy.¹⁹

V německy mluvících zemích je zase trendem umísťovat mladistvé delikventy místo vyšetřovací vazby do specializovaných edukačně-terapeutických zařízení. Tímto se zabývá projekt Menschen statt Mauern / Lidé místo zdí. U vězňů ve vazbě i ve výkonu trestu je kladen důraz na smysluplný denní režim, který zahrnuje, stejně jako v předcházejícím případě vzdělávání, práci, sport, kulturu atp. Ve Švýcarsku existují vězení, která fungují jako víkendová vězení či jako vězení po pracovní době.²⁰

2.2 Moderní penitenciární trendy v České republice

Také v České republice vedl k současnému projetí vězeňství dlouhý vývoj, který byl ovlivněný mnoha společenskými i jinými okolnostmi. Předchůdkyní penologie byla tzv. věda žalární, kterou zavedl František Josef Řezáč v 19. století. František Josef Řezáč byl knězem a zároveň pedagogem, jenž působil ve věznicích. Dle něho bylo základní příčinou zločinnosti nedostatečné vzdělání a nízké rodinné, občanské, církevní a státní poměry.²¹ Mezi válkami pak vězeňství v Československé republice nabralo směr kulturní a výchovně mravní, čímž předčilo například i předchozí Rakousko-Uhersko. Po druhé světové válce však došlo v rámci vězeňství k úpadku a zaostávání, což lze přičíst jeho izolaci od vnějšího prostředí. V 70. letech 20. století vznikl v zemi Výzkumný ústav penologický, který byl však v následujícím desetiletí zrušen. Dnes se výzkumem v této oblasti zabývá Institut pro kriminologii a sociální prevenci. K výraznější proměně vězeňského systému došlo až v závěru 20. století. Po roce 1989 bylo snahou v návaznosti na prudké společenské změny, co nejrychleji odstranit justiční nespravedlnosti, vězni byli netrpěliví, docházelo ke vzpourám ve věznicích. Vznikla tak

¹⁹ HÁLA, Jaroslav. *Penologie*. R.n. S. 12.

²⁰ Tamtéž. S. 12.

²¹ SOCHŮREK, Jan. *Úvod do penologie*. 2008. S 22.

nová koncepce českého vězeňství, která zdůrazňovala princip humanizace a postupně vcházela do souladu s Evropskými vězeňskými pravidly. Šlo o koncepci zahrnující také zvyšující se podíl odborných pracovníků (psychologové, pedagogové, sociální pracovníci, duchovní aj.), na níž veřejnost reagovala zprvu citlivě.²²

„Význam role personálu a jeho vztahu k nastavené resortní politice je reflektován i na úrovni ústředních orgánů české veřejné správy (v tomto případě resortu spravedlnosti).“²³

Jak z výše uvedeného textu vyplývá, tak si dnes již zainteresované strany dobře uvědomují, že pouhé odnětí svobody s pobytem ve ztížených podmínkách věznic nejsou jediným a ani úspěšným způsobem snižování trestné činnosti ve společnosti. Z tohoto důvodu vznikla v České republice Koncepce vězeňství do roku 2025, která se zabývá právě přidruženými okolnostmi pobytu ve vězení, které mají vliv na nápravu trestaného jedince z pohledu moderních trendů.

Za hlavní funkci vězeňství je třeba považovat regulativní funkci výkonu trestu odnětí svobody, tj. orientaci trestu na změnu chování odsouzených v prosociálním smyslu. Naplňování regulativní funkce trestu ve vězeňství předpokládá uplatňování progresivního výkonu trestu s diferencovaným zacházením s přesně definovanými skupinami odsouzených. K dosažení tohoto cíle vede profilace vězeňských zařízení na principu uzavřených a otevřených ústavů s rozdílným stupněm vnitřního režimu a vnější ostrahy.

V rámci již výše zmiňované Koncepce vězeňství do roku 2025 bylo ustanoveno devět pracovních skupin, kterým byly předurčeny specifické cíle i nástroje k jejich dosažení. Patří k nim vzdělávání vězňů, zaměstnávání vězňů, zdravotnictví ve věznicích, programy zacházení a Souhrnná Analýza Rizik a Potřeb Odsouzených (SARPO), resocializace propuštěných vězňů, návaznost na prevenci a postpenitenciární péči legislativní změny v oblasti vězeňství, jeho financování, řešení problematiky drog a jiných návykových látek a také bezpečnost ve věznicích.²⁴ Ve svojí podstatě tak koncepce popisuje to, co se má dít s osobou odsouzenou k výkonu trestu od jejího odsouzení, až po její propuštění. Z čehož lze odvodit, že právě Koncepce vězeňství do roku 2025 obsahuje všechny dosažitelné zásady a moderní penitenciární trendy,

²² HÁLA, Jaroslav. *Penologie*. R.n. S. 13.

²³ DIRGA, Lukáš. *Humanizace českého vězeňství očima jeho aktérů*, 2020. S 37.

²⁴ MS ČR. *Koncepce vězeňství do roku 2025*. 2015. S. 4.

o které je třeba opírat současná bádání. Konkrétně pak o způsoby jejich uskutečňování a jejich výstupy.

V případě **zaměstnávání** vězňů je úvodním krokem rozlišení osob, které je možné k zaměstnání zařadit. Koncepce vězeňství do roku 2025 pak v rámci moderních trendů uvádí tyto cíle²⁵:

- zajištění dostačující kapacity věznic k tomu, aby bylo možné vězně zaměstnávat, dále jde o provázání vzdělávání vězňů s jejich zaměstnáním, jelikož moderním trendem je rekvalifikace s důrazem na uplatnitelnost, která se nemusí týkat pouze zaměstnávání v rámci doby pobytu ve vězení, ale i doby následující. Konkrétním nástrojem k dosažení tohoto cíle pak jsou například zaměstnanecké karty věznic, které budou obsahovat informace týkající se například možnosti využití prostor věznic pro potřeby zaměstnavatelů, či možností jejich výstaveb v blízkosti věznic atp. Zaměstnavatelé tak získají přehled o využitelnosti zdrojů, uplatnění potenciálu věznic i jejich vězňů. Informace o lidských zdrojích se tak mohou dostat i třeba do sféry neziskových a jim podobných organizací a spolků, kde je velká potřeba lidských zdrojů. ;
- důležitá je i podpora vlastní činnosti věznic, a to zejména ta finanční, bez které by realizace zamýšlených trendů nebyla dosažitelná. Konkrétním příkladem zde je zaměření se na vlastní výstavbu věznic v rámci soběstačnosti, či například jiná samovýroba od výroby oděvů po založení živnosti,
- zaměstnávání vězňů se také neobejde bez navýšení počtu zaměstnanců, kteří budou nad jejich prací dozorovat, či je do zaměstnání a zpět přímo dopravovat. Zde je vidinou mimo finanční spoluúčasti zaměstnavatelů také možnost využití jejich zaměstnanců, atp.,
- patří sem i změna přístupu k pracovnímu zařazování vězňů na pracoviště mimo věznici, která jsou nestřežená a vězňům umožňují volný pohyb. Zde je poukazováno zejména na elektronický monitoring, který současně přinese úsporu lidských zdrojů i času. V tomto případě je však zapotřebí předem řádně vyhodnotit, zda je riziko selhání odsouzeného únosné,
- pozornost koncepce směřuje také ke změně výkaznictví zaměstnanosti osob ve výkonu trestu, jelikož statistiky neumožňují zjištění údajů o zaměstnanosti vězňů, protože do reálné zaměstnanosti jsou započítávány všechny pracovní

²⁵ Tamtéž. S. 8-22.

způsobilé osoby, pracovně denně zařazené osoby, osoby ve vzdělávacích i terapeutických programech, i ty bez nároku na odměnu. Nevhodná metodika tak poukazuje na vysokou míru zaměstnanosti, která může být ve skutečnosti pouze zanedbatelná. Do čisté zaměstnanosti se prolíná více druhů zaměstnanosti, což by vyřešila změna metodiky vykazování,

- závěrečným cílem v případě žádoucích moderních trendů ve vězeňství je růst možnosti zaměstnávání propuštěných osob. Zde je poukazováno na možnost pokračování práce, které se osoba věnovala již během výkonu trestu, nebo pomoc v podobě využití fondů Evropské unie pro získání práce odsouzených. Dosažení tohoto cíle je velmi důležité, jelikož pokud vězeň po propuštění nebude zaopatřen, tak hrozí vyšší riziko recidivy.

„Efektivní naplnění konceptu integrace odsouzených do společnosti je mj. závislé také na možnostech, které jsou vězněným osobám nabízeny v oblasti vzdělávání. U odsouzených jsou vzdělávací aktivity nedílnou součástí programu zacházení, u obviněných tvoří doplnění programových aktivit. Soběstačný způsob života a sociální integrace propuštěného vězně do společnosti je do značné míry dána vzděláním a tedy uplatněním na trhu práce. Jako nezbytná se ukazuje nutnost vybavit vězněné osoby zejména pracovními kompetencemi, uplatnitelnými na trhu práce ve spojení s vývojem poptávky. Nutnou podmínkou musí zůstat aktivní zájem o vzdělávání ze strany vězněných osob včetně předpokladu jejich vzdělavatelnosti.

Vzdělávání odsouzených ve Vězeňské službě ČR je děleno na formální a neformální. Formální vzdělávání má dvě části, a to vzdělávání organizované Vězeňskou službou ČR a vzdělávání organizované jinými subjekty. Obecně lze uvést, že výsledkem formálního vzdělávání je doklad o dosaženém vzdělání a výsledkem neformálního vzdělávání je plnění programu zacházení. Neformálním vzděláváním rozumíme vzdělávací aktivity realizované v rámci programu zacházení, jejichž výstupem není doklad, který by byl uplatnitelný na trhu práce. Proto nadále platí nabídka školního vzdělávacího systému o přezkoušení znalostí absolventů některých neformálních aktivit (jazykové, počítačové) a tím umožnit odsouzeným získat Osvědčení o absolvování kurzu.“²⁶

²⁶VSCR. Vězeňská služba [online]. [cit. 2023-05-26]. Dostupné z: doi: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/stredni-odborne-uciliste/sekce/zakladni-informace>

V případě **vzdělávání** vězňů jde o vidinu toho, že budou mít vězni po propuštění možnost lepšího uplatnění na trhu práce. Cílem vzdělávání tedy je jim zajistit lepší konkurenceschopnost na pracovním trhu s podporou manuální práce. Základem je, aby vězni mohli dokončit povinné základní vzdělání, pokud ho ještě dokončené nemají, a aby měli možnost získání výučního listu. Mimo to jsou zprostředkovávány i různé kurzy, které se týkají například práce na počítači, nebo výuky cizích jazyků. Strategické cíle a nástroje, které jsou zaměřené na zvýšení vzdělanosti, zahrnují skutečnost, umožnit vězňům co nejkvalitnější vzdělání jak teoretické, tak i praktické, které bude v co největší míře a co nejefektivněji provázáno s jejich zaměstnáním. Důležitým aspektem je také aktuálnost vzdělávacích témat a prostředků, jež odpovídají současnému stavu na pracovním trhu. To znamená také inovovat metody výuky, její materiální i technické vybavení a celý systém vyučování vůbec. Využíván tedy bývá e-learning, videokonference skrze Microsoft Teams, Facebook, Skype a jiné moderní komunikační kanály. To vše by nebylo možné bez dostatečných finančních zdrojů, jejichž hledání je dalším cílem v oblasti vzdělávání stejně jako jejich efektivní využívání. V praxi jsou pak využívány zejména fondy Evropské unie, firmy, které mohou využít pracovní potenciál vězňů v rámci řešení aktuálně častého nedostatku kvalifikovaných zaměstnanců. Zde jde pak o cíl v podobě využití možné spolupráce s externími subjekty. Dalším cílem je systematická motivace studujících vězňů (např. prospěchové kapesné), ale i těch, kteří jim vzdělávání poskytují. K tomu, aby vše dobře fungovalo, je zapotřebí i kontrol vzdělávání vězňů. Zde je tedy možné cíl popsat jako zřízení potřebných kontrolních orgánů. Mimo vzdělávání vězňů jsou vzdělávání podrobeni i zaměstnanci vězeňské služby. Zde je cíleným projektem například zavedení kariérního řádu, zatraktivnění vězeňské služby u veřejnosti, a s tím související její pozitivní mediální obraz. Zaměstnance je potřeba ke vzdělávání také motivovat (např. příplatky, náborové příspěvky, kariérní růst, služební byt atp.). Zaměření cílů vzdělávání se týká i restrukturalizace činnosti Akademie Vězeňské služby ČR, šíření systému „dobré praxe“ a podpory sdílení informací a zkušeností v rámci Vězeňské služby ČR, mezi kolegy.²⁷

Důležitým kritériem pro rozmach moderního bezpečnostního sboru je vzdělávání personálu. Zaměstnance nebo příslušníka nelze zaučit pouhým školením

²⁷ MS ČR. *Koncepce vězeňství do roku 2025*. 2015. S. 22-41.

v rámci organizační jednotky, a proto je potřeba osobnostní rozvoj formou celoživotního vzdělávání v Akademii Vězeňské služby České republiky.²⁸

Kvalitě pracovníků ve vězeňství přikládá značný význam také Rada Evropy a Evropská vězeňská pravidla. „*Kvalita penitenciárního procesu se odvíjí od kvality personálu – od jeho profesní specializované přípravy, osobnostní vyzrálosti, etické úrovně, sociální citlivosti včetně motivačních zaměření pro tento výkon penitenciární sociální služby. Proto jsou jeho postoje, motivace a dovednosti považovány za klíčový problém reformních snah.*“²⁹

Další jmenovaný cíl se týká **zdravotnictví** ve věznicích. Cíle zde zahrnují navýšení počtu lékařů, kterých je dlouhodobě ve vězeňství nedostatek, stejně jako kvalitního vybavení. Cíl se týká i zajištění lepšího financování zdravotní péče ve věznicích. Z konkrétních cílů, které udává koncepce vězeňství do roku 2025, jde pak i o omezení volby zdravotní pojišťovny, uzavírání centrálních smluv se zdravotními pojišťovnami, o elektronizaci zdravotnické dokumentace a tvorbě bezbariérových prostor zdravotnických středisek a nemocnic.^{30,31}

Dalším tématem je program zacházení **SARPO** (Programy zacházení a Souhrnná Analýza Rizik a Potřeb Odsouzených), který je výchovným prostředkem, jež vede vězně k tomu, aby za spáchaný čin přijali odpovědnost, a aby se snížila recidiva kriminálního chování. Pokud chceme efektivně pracovat na snižování rizika opětovného návratu do výkonu trestu, je potřeba, aby intervencím předcházelo zhodnocení rizik odsouzeného, které mají na páchaní trestné činnosti určující vliv.³²

Programy jsou rozděleny na programy minimálního zacházení, programy standardního zacházení, programy speciálního zacházení, programy výstupního zacházení a programy motivačního zacházení. Programy zacházení s vězni se pak dále dělí na pracovní, vzdělávací, výchovné a zájmové. Koncepce v této souvislosti uvádí, že konkrétním moderním trendem v současnosti je například samostatné ubytování vězňů. Jejich hlavním cílem je kladná integrace odsouzených zpět do společnosti. Mezi specifické cíle pak lze zařadit to, aby mohly být co nejrychleji vězni zařazováni

²⁸ JŮZL, Miloslav. *Současné vzdělávací trendy v českém vězeňství*. 2020. S 20.

²⁹ ČERNÍKOVÁ Vratislava a kol. *Sociální ochrana: terciární prevence, její možnosti a limity*. 2008. S 68.

³⁰ MS ČR. *Koncepce vězeňství do roku 2025*. 2015. S. 60-81.

³¹ ČJ. *Koncepce vězeňství do roku 2025: Vězni by si měli sami pěstovat potraviny i chovat zvířata, prostor cel by se měl zvětšit*. 2016, online.

³² DRAHÝ, František. *Sarpo: charakteristiky odsouzených v českých věznicích*. 2018. S. 7.

do indiciálních programů, které jsou jim zvoleny na míru, a to podle stupně depravace jejich osobnosti a předpokládaných možností jejich resocializace atp. Další cíl se týká zajištění toho, aby se personál ve většině svého času věnoval vězňům a ne byrokracii, jak je dnes ve všemožných oborech zvykem a dále je žádoucí i standardizace a rozšiřování fungujících programů do více věznic, kde tak dojde k prověření jejich efektivity. Nástroj SARPO, který ve svém výstupu posuzuje pravděpodobnost opětovného selhání odsouzeného, je tedy dalším z moderních trendů v českém vězeňství.³³

V oblasti **resocializace** propuštěných vězňů je podle Koncepce vězeňství do roku 2025 cílem snížit recidivu propuštěných vězňů. „*Pojem resocializace je svým způsobem zavádějící, a to z toho důvodu, že předpokládá socializovaného jedince, který se dostal na scenář, a je nutné ho vrátit zpět do rámce sociálně akceptovatelných norem.*“³⁴ Odsouzení vězni čelí po propuštění mnoha problémům (např. absence zázemí, příjmu, dluhy atp.), které zrovna nepodporují jejich dobré začlenění zpět do společnosti, ale spíše nahrávají k provedení dalšího trestného činu, tedy k recidivě. Cílem v této souvislosti tedy je dosažení trendu v podobě větší spolupráce mezi státními orgány, jako jsou úřady práce, sociální kurátoři, probační služby a další.³⁵

Zmínit je třeba i řešení **problematiky drog a jiných návykových látek**, které jsou ve vězeňském prostředí opravdu velkým tématem, vězni často nakonec vždy dokáží vymyslet sofistikovaný způsob, jak je do věznice dostat. A stále se jim to daří. Koncepce vězeňství do roku 2025 navrhuje, aby byla drogová problematika monitorována a došlo ke zřízení analytického centra, které by k ní shromažďovalo veškeré informace, což by mělo vést k lepšímu zabezpečení situací, které by mohly vést k tomu, aby se drogy do věznic dostávaly (např. monitoring návštěv, důsledná kontrola korespondence, oblečení i tisku, pravidelná hloubková kontrola cel i dalších vězeňských prostor atd.).^{36,37}

Bezpečnost ve věznicích je v Koncepti vězeňství do roku 2025 popisována ve smyslu řešení dlouhodobého nedostatku personálu, zastaralé techniky a vybavení.

³³ MS ČR. *Koncepce vězeňství do roku 2025*. 2015. S. 42-59.

³⁴ BLAŽEK, Petr. *Delikvence*. 2019. S 65.

³⁵ Tamtéž. S. 117-134.

³⁶ MS ČR. *Koncepce vězeňství do roku 2025*. 2015. S. 82-103.

³⁷ ČJ. *Koncepce vězeňství do roku 2025: Vězni by si měli sami pěstovat potraviny i chovat zvířata, prostor cel by se měl zvětšit*. 2016, online.

Cílem je tedy v této oblasti nastolit trend dostačující kapacity kvalitního personálu, který bude vyvíjet také protikorupční úsilí.³⁸

Základním předpokladem k provedení stanovených změn, které přinesou žádoucí moderní trendy do českého vězeňství je jejich **legislativní podpora**. Je potřeba, aby novelizace českých zákonů v co největší míře reagovaly na světové trendy v oblasti vězeňství.³⁹

Nově zvolená vláda Petra Fialy zařadila téma českého vězeňství do Programového prohlášení vlády hned v lednu 2022, což velmi uvítala zejména Asociace organizací v oblasti vězeňství (AOOV), která dlouhodobě poukazovala na opomíjení tohoto tématu. V České republice jsou dlouhodobě jedny z nejvyšších trestních sazeb v Evropě a čtvrtá nejdelší v Evropské unii, což je hlavní příčinou rekordní naplněnosti věznic. Moderním trendem by se tak mimo těch uvedených v Koncepci vězeňství do roku 2025, která začala platit v roce 2016, mělo stát i snížení trestních sazeb a konec kumulace trestů. Dále by se mělo jednat o rozšíření digitalizace, jež by mohlo vést k legislativnímu ukotvení online komunikace, a tím k digitalizaci vybraných činností souvisejících se zacházením s vězni, či s oblastí odborného poradenství i jejímu posílení mezi vězni a jejich blízkými, a také o lepší spolupráci resortů při přípravě na propuštění. Asociace se rovněž shoduje se záměrem vlády širšího využívání alternativních trestů, kdy člen asociace uvádí, že „*Řešením může být ukládání individualizovanějších trestů a vhodné využívání institutu přiměřených povinností, např. povinnosti absolvovat vhodný odborný program nebo léčbu. Takto uložená sankce motivuje odsouzeného k životním změnám a poskytuje mu potřebnou podporu.*“⁴⁰

2.3 Vězeňská služba České republiky a její práce s veřejností

Vězeňská služba České republiky je ozbrojeným bezpečnostním sborem, správním úřadem, poskytovatelem zdravotních služeb a účetní jednotkou současně. Řídí ji generální ředitel Vězeňské služby České republiky. Vězeňská služba České republiky plní úkoly podle § 2 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky a podle dalších právních předpisů. Jejím úkolem je zajišťovat výkon vazby, zabezpečovací detence i výkon trestu odnětí svobody a také v rámci zákona i ochranu

³⁸ MS ČR. *Koncepce vězeňství do roku 2025*. 2015. S. 104-116.

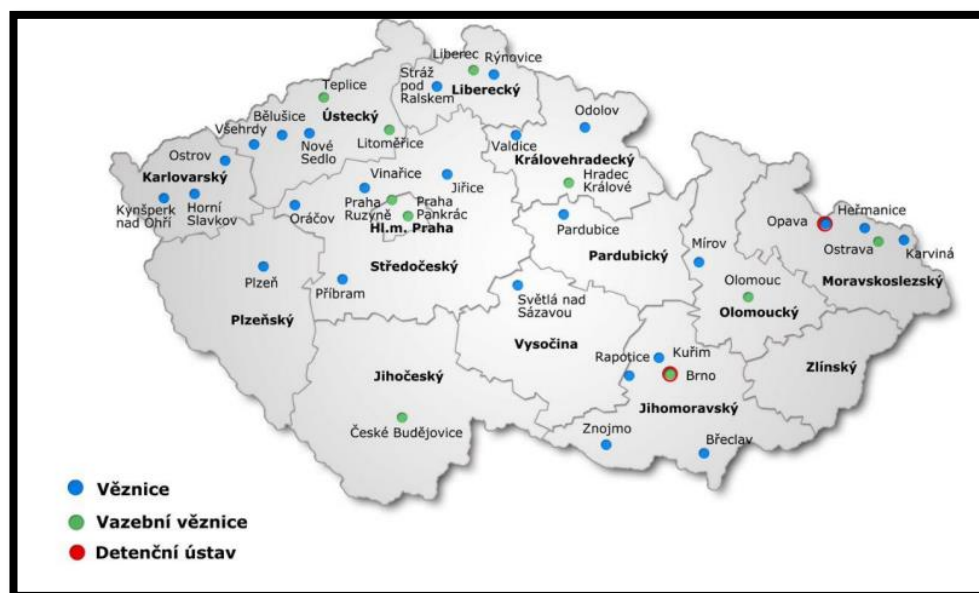
³⁹ Tamtéž. S. 152-160.

⁴⁰ AOOV. *Prohlášení vlády dává naději na moderní pojetí vězeňství a trestní justice*. 2022, online.

pořádku a bezpečnost při výkonu soudnictví, správě soudů, činnostech státních zastupitelství i Ministerstva spravedlnosti České republiky. Místem jejího působení je území České republiky, v zahraničí může působit pouze za podmínek, které stanovuje příslušná mezinárodní smlouva, či na základě rozhodnutí příslušného orgánu nebo instituce Evropské unie či ministra. Jednotlivé věznice a vazební věznice zřizuje a zrušuje ministr spravedlnosti.⁴¹ „*Stupeň organizovanosti, pořádku a disciplíny uvnitř je významný proto, aby zde zakládal odpovídající sílu organizace navenek.*“⁴²

*Organizačními jednotkami Vězeňské služby jsou generální ředitelství, vazební věznice, věznice, ústavy pro výkon zabezpečovací detence, Střední odborné učiliště a Akademie Vězeňské služby. Generální ředitelství zabezpečuje plnění společných úkolů ostatních organizačních jednotek, které metodicky řídí a kontroluje. V čele vazebních věznic, věznic, ústavů pro výkon zabezpečovací detence, Středního odborného učiliště a Akademie Vězeňské služby jsou ředitelé, které jmenuje a odvolává generální ředitel.*⁴³

Na území České republiky je celkem 38 organizačních jednotek, ve kterých pracuje téměř 12 000 zaměstnanců v různých profesích. Přičemž příslušníci jsou ve služebním poměru a zaměstnanci v poměru pracovním.

Obrázek 1: Mapa organizačních jednotek Vězeňské služby

⁴¹ VSČR. *Vězeňská služba České republiky*. 2023, online.

⁴² BEDRNOVÁ, Eva a NOVÝ, Ivan. *Moc, Vliv, Autorita*. 2001. S 19.

⁴³ ČESKO. Zákon č. 555/1992 Sb. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555>

Zaměstnanci věznice se při svém zacházení s odsouzenými a obviněnými řídí především zákony:

1. Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční strážci České republiky
2. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody
3. Vyhláška č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody
4. Zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby
5. Vyhláška č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby

Dále se zaměstnanci musí řídit vnitřním řádem ředitele věznice a předpisy. Hlavní postavení z hlediska právní síly mají ústavní zákony včetně zákona č. 2/1993 Sb., Listiny základních lidských práv a svobod.

Úkoly Vězeňské služby jsou:

- a) „spravuje a střeží vazební věznice a věznice a odpovídá za dodržování zákonem stanovených podmínek výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody,
- b) spravuje a střeží ústavy pro výkon zabezpečovací detence,
- c) střeží, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody a eskortuje tyto osoby do výkonu ústavní nebo ochranné výchovy, ústavního ochranného léčení nebo zabezpečovací detence, a to bezprostředně po ukončení výkonu vazby, zabezpečovací detence nebo trestu odnětí svobody,
- d) prostřednictvím programů zacházení soustavně působí na osoby ve výkonu trestu odnětí svobody a obdobně i na některé skupiny osob ve výkonu vazby s cílem vytvořit předpoklady pro jejich řádný způsob života po propuštění,
- e) provádí výzkum v oboru penologie a využívá jeho výsledky a vědecké poznatky při výkonu vazby a při výkonu trestu odnětí svobody,
- f) zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství a ministerstva a v jiných místech jejich činnosti a v rozsahu stanoveném tímto zákonem zajišťuje pořádek a bezpečnost při výkonu pravomoci soudů a státních zastupitelství,
- g) vytváří podmínky pro pracovní a jinou účelnou činnost osob ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody,
- h) provozuje hospodářskou činnost za účelem zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody, případně i osob ve výkonu vazby,
- i) vede evidenci osob ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody na území České republiky,

j) plní úkoly, které pro ni vyplývají z vyhlášených mezinárodních smluv, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána,

k) zabezpečuje vzdělávání příslušníků Vězeňské služby (dále jen "příslušníci") a občanských zaměstnanců Vězeňské služby, které provádí Akademie Vězeňské služby, a vzdělávání osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody, které provádí Střední odborné učiliště,

l) poskytuje zdravotní služby ve svých zdravotnických zařízeních osobám ve výkonu vazby, osobám ve výkonu zabezpečovací detence a osobám ve výkonu trestu odnětí svobody, příslušníkům a občanským zaměstnancům Vězeňské služby; v případě potřeby zabezpečuje zdravotní služby u mimovězeňských poskytovatelů zdravotních služeb,

m) poskytuje nebo zajišťuje odbornou péči osobám s adiktologickou poruchou, které jsou ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence,

n) v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem objasňuje a prověřuje vlastními pověřenými orgány (dále jen „pověřené orgány Vězeňské služby“) trestné činy osob ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence; ve spolupráci s Generální inspekcí bezpečnostních sborů se podílí na předcházení a odhalování trestné činnosti příslušníků Vězeňské služby a občanských zaměstnanců zařazených k výkonu práce ve Vězeňské službě spáchané při výkonu služby nebo při plnění pracovních úkolů.⁴⁴

Co se týká práce Vězeňské služby s veřejností, tak ta se týká několika oblastí. Tou první je vězeňská služba v podobě zaměstnavatele. Zde jí práci stěžuje fakt, že jde o nabídku fyzicky i psychicky velmi náročné práce a také nízká nezaměstnanost v zemi. Z tohoto důvodu vězeňská služba v roce 2018 přiklonila k modernizaci strategie náboru, který se tak dnes veřejnosti více otvírá a eliminuje jejich předsudky k této práci, které u ní stále ve velké míře panují.⁴⁵

Jedním z příkladů, kdy se Vězeňská služba snažila přiblížit občanům svou prací byly například besedy a přednášky s vybranými odsouzenými pro studenty středních a vyšších odborných škol ve věznicí Všehrady. Besedy probíhaly v souvislosti s přípravou na budoucí povolání studentů, např. sociální a pedagogičtí pracovníci. Celkem věznicí navštívilo 197 studentů.

⁴⁴ ČESKO. Zákon č. 555/1992 Sb. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555>

⁴⁵ LMC. *Nábor a mříže. Jak Vězeňská služba ČR buduje značku zaměstnavatele*. 2019, online.

Zaměstnanci věznice Všehrdy navštívili i základní školu v Otvicích z důvodu účasti žáků mladších patnácti let. Odborný tým zaměstnanců věznice přiblížil žákům práci s vězňenými osobami. Byly jim podány informace o právech a povinnostech odsouzených, jak je to s korespondencí, telefonováním a jak probíhají návštěvy rodinných příslušníků.⁴⁶

Další možností, kterou na sebe Vězeňská služba upozornila z pohledu zaměstnavatele byla účast na akci „Volba povolání“, na které se představilo přes 60 zaměstnavatelů. Personalistky věznice odpovídaly na dotazy budoucích středoškoláků, rodičů a někdy i učitelů. Zároveň proběhly praktické ukázky ze sebeobran, poskytnutí první pomoci a v neposlední řadě i výzbroj a výstroj příslušníka věznice.

Důležitým projektem je také bezplatné darování krve, kterého se účastní příslušníci a zaměstnanci téměř všech věznic a vazebních věznic v České republice. Nápad s darováním krve se setkal s nečekaně kladným ohlasem a v roce 2020 se akce zúčastnilo přes čtyři sta zaměstnanců, kteří během deseti týdnů darovali přes 170 litrů krve. Akce se zúčastnilo mnoho prvodárců, a nemocnice tak mohly rozšířit své dárcovské základny.⁴⁷

V červnu 2021 byla obec Stebno na Žatecku zasažena ničivými poryvy větru. Při likvidaci následků této pohromy pomáhaly odsouzené ženy z Věznice Drahonice. Odsouzení muži z Věznice Břeclav pro změnu pomáhali po následcích tornáda na jižní Moravě. Starostové z postižených obcí poděkovali následně vedení Vězeňské služby České republiky.⁴⁸

Vězeňská duchovenská péče vydala knihu Průvodce lepšími časy, ve které poprvé v historii formou komiksu zpracovala informace nejen o životě ve věznicích, ale také jak se připravit na život po výkonu trestu odnětí svobody. Díky formě komiksu je pro mnohé jasnější, srozumitelnější a poutavější než pouze kniha ve formě textu. Najdou v ní informace také rodinní příslušníci nebo jejich osoby blízké. Kniha byla pokřtěna na půdě Poslanecké sněmovny parlamentu České republiky. Křtu se zúčastnil také autor knihy Zbyněk Pavienský, který je zároveň od roku 2017 kaplanem ve Věznici Valdice.⁴⁹

⁴⁶ VSČR. *České vězeňství*. Praha: Generální ředitelství, 2022, online.

⁴⁷ VSČR. *České vězeňství*. Praha: Generální ředitelství, 2020, online.

⁴⁸ VSČR. *České vězeňství*. Praha: Generální ředitelství, 2021, online.

⁴⁹ VSČR. *České vězeňství*. Praha: Generální ředitelství, 2023, online.

Práce představuje jeden z hlavních aspektů naplňování účelu výkonu trestu. Na jaře v roce 2021 v době pandemie (COVID 19) odsouzené ženy z Věznice Světlá nad Sázavou kompletovaly a balily antigenní testovací sady. Pracoviště zřídila společnost Portal Pracovky a uplatnění v něm našlo třicet odsouzených žen. Ženy z uvedené věznice se též zapojily do tříkrálové sbírky dětských pyžamek vyhlášených Statutárním městem Brno a brněnskou fakultní nemocnicí. Ušily na dvě stě dětských pyžamek pro děti z dětských domovů.

2.4 Vazební věznice České Budějovice a její práce s veřejností

„Vazební věznice je relativně velmi zřetelně a pevně ohraničený fyzický i psychosociální prostor. Každodenně se v něm odehrávají četné mezilidské interakce, do kterých vstupují především vězňové a vězeňský personál, v podstatě nižší četnosti pak orgány činné v trestním řízení, obhájci, příbuzní a přátelé vězňů při návštěvách.“⁵⁰

Výkon vazby představuje jeden z nejzávažnějších zásahů do základních lidských práv a svobod, kdy o vině obviněného ještě nebylo pravomocně rozhodnuto. Má samostatnou právní úpravu v zákoně č. 293/1993 Sb. o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů a dále upraven vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 109/1994, kterou se vydává řád výkonu vazby. Vychází z Listiny základních práv a svobod a respektuje Standartní minimální pravidla pro zacházení s vězni. Je zde kladen důraz, aby během výkonu vazby byl obviněný podroben jen těm omezením, která jsou nutná pro výkon vazby. Na obviněného nelze hledět jako by byl vinen, pokud nebyl pravomocným rozsudkem soudu uznán vinným. Vychází se zde z principu presumpce nevinu. Do výkonu vazby je tedy možno přijmout člověka jen na písemný příkaz soudu, který byl vydán na základě rozhodnutí vzetí do vazby. Důvody vazby jsou uvedeny v §67 zákona č. 141/1961 Sb. Těmto důvodům odpovídají tři typy vazeb útěková, koluzní a předstižná.

Útěková vazba nastává tehdy, je – li důvodná obava, že obviněný uprchne nebo se bude skrývat, a nebo když mu hrozí vysoký trest. Na základě koluzní vazby smí být obviněný vzat do vazby z důvodu, že může působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností. Předstižná vazba nastává tehdy, jestliže hrozí riziko, že dotyčný bude opakovat trestnou činnost pro kterou je

⁵⁰ HÁLA, Jaroslav. *Teorie a praxe vězeňství I.* 1996. S 25.

stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil.⁵¹

Tradiční výkon vazby představuje z psychologického hlediska výraznou a mnohdy i extrémní zátěžovou situaci. To platí zejména pro obviněné, kteří se v této situaci nacházejí poprvé a je to pro ně neznámé a nové. Jinak bude situaci vnímat prvoobviněný, jinak recidivista opakovaně se nacházející ve vazbě. Výkon vazby se považuje za faktor, který má ještě těžší dopad na psychiku než samotný výkon trestu odnětí svobody a pokusy vězňů o sebepoškození jsou častější zejména tehdy, je – li ve vazbě osoba zadržována poprvé.

Při umístování obviněného do cely se dbá na to, aby byl dodržen účel vazby a nedocházelo k mravnímu nebo jinému ohrožení. Pokud obviněný požádá o samostatnou celu, je mu to umožněno, pokud to dovolují podmínky věznice. Při rozhodování o umístování do cel se přihlíží k věku obviněných, stupně jejich narušení, osobním vlastnostem a životním návykům. Odděleně se umísťují ženy a muži, mladiství a dospělí, kuřáci a nekuřáci, obvinění a pravomocně odsouzení, prvotrestaní a vícetrestaní, ale i koluzní vazba od ostatních vazeb. Ve vazbě je také zřízeno oddělení se zmírněným režimem, kam lze umístit obviněného na základě rozhodnutí odborné komise. V oddělení výkonu vazby se zmírněným režimem se mohou obvinění volně pohybovat ve vymezeném prostoru a stýkat se s ostatními obviněnými. Součástí tohoto oddělení je kulturní místnost, sprcha s toaletou i částečně vybavená kuchyně.

Vazební věznice v Českých Budějovicích je vybudována z bývalého justičního paláce vystavěného v roce 1905. Sousedí s krajským soudem a slouží především pro výkon vazby obviněných v průběhu soudního jednání. Ubytovací kapacita je 238 míst. Z toho 81 míst je pro obviněné ve vazbě a 157 pro odsouzené ve výkonu trestu odnětí svobody. Výkon vazby vykonávají obvinění v celách se standartním režimem, ale i v odděleních se zmírněným režimem. Odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody jsou zde zařazeni v typu věznic s ostrahou buď se sníženým nebo vysokým stupněm zabezpečení. Pro výkon trestu se do Vazební věznice České Budějovice vybírají jen ti odsouzení, jež splňují zdravotní, profesní a další požadavky nutné k zařazení do pracovního procesu. Odsouzení jež projdou tímto zařazovacím procesem zajišťují ve věznici každodenní chod a až později jsou zařazeni na venkovní nestřežené pracoviště.

⁵¹ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb. In: *Zákony pro lidi*. [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>.

V průběhu výkonu trestu pracuje s odsouzenými velká skupina lidí různých profesí. Nejedná se však jen o příslušníky Vězeňské služby, ale zároveň i velký počet civilních zaměstnanců jimiž jsou například vychovatelé, speciální pedagogové, psychologové a sociální pracovníci, ale i další civilní zaměstnanci jež přímo nepracují s odsouzenými a mají důležitý vliv na bezproblémový chod věznice. Jsou to například zaměstnanci oddělení správního, ekonomického, zdravotnického, stavebního, oddělení logistiky nebo například oddělení zaměstnávání vězněných osob.

Co se týče spolupráce Vazební věznice s veřejností lze konstatovat, že spolupráce probíhá zejména při zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody s různými organizacemi (FCC, Budvar, Koh-i-noor, Belis). Věznice rovněž spolupracuje se sociálními kurátory z celé České republiky a s různými neziskovými organizacemi jako je například THEiA, která pomáhá každému kdo se ocitl v situaci kterou nemůže vyřešit vlastními silami. Častým tématem je dluhová problematika. Další organizací je Centrum podpory podnikání Praha. Jejím cílem je podporovat podnikatelskou gramotnost propuštěných lidí z výkonu trestu odnětí svobody. *„Efekt vězeňské péče by se měl projevit v obnově tělesných, psychických a sociálních funkcí osobnosti propuštěného vězně a v na to navazující už ve vězení připravované komunitní a sociální reintegraci.“*⁵² Mezi další organizace patří Charita, Červený kříž, Prevent (zařízení zabývající se sociálními službami pro uživatele návykových látek), Focus (organizace jež podporuje lidi s duševním onemocněním), Mezi proudy, Člověk v tísni.

Jednou z nejdůležitějších organizací ohledně spolupráce věznice s veřejností je Probační a mediační služba. Tato sociální služba v trestní justici zahájila svou činnost působností zákona č. 257/2000 Sb. Probační a mediační služba je organizační složkou stáatu v resortu Ministerstva spravedlnosti. Střediska probační a mediační služby jsou v místech působnosti Okresních soudů. Úkolem probační a mediační služby je především přispívat k naplňování trestní spravedlnosti, zejména vytvářením podmínek pro účinné a efektivní rozhodování o alternativních postupech v trestním řízení a ukládání a zajištění výkonu alternativních trestů a rovněž nalezení odpovídající reakce na spáchaný trestný čin. Prostřednictvím mediace a probace se podílí na řešení sporů mezi obviněnými a poškozenými a svými činnostmi usiluje o urovnání konfliktních stavů a obnovení respektu k právním normám v souvislosti s trestním řízením. Nedílnou součástí poslání probační a mediační služby je prevence a snižování rizik opakování

⁵² MAŘÁDEK, Vladimír. *Vězeňství*. 2005. S 202.

trestní činnosti. Dílčím cílem probační a mediační je na poli trestní spravedlnosti integrace pachatelů do života společnosti bez dalšího porušování zákonů, zapojení poškozeného do procesu odškodnění, řešení následků trestného činu a obnovení jeho pocitu bezpečí a důvěry v systému trestní spravedlnosti, dále pak ochrana společnosti.⁵³

Probační a mediační služba provádí činnosti spojené s probací, která integruje represivní složku trestně právních opatření se složkou podpůrnou a preventivní. Jedná se o činnost především v oblasti dohledu. Součástí dohledu je pravidelný osobní kontakt pachatele s úředníkem probační a mediační služby, spolupráce při vytváření a realizaci probačního programu ve zkušební době, kontrola a dodržování podmínek uložených s probačním dohledem. Organizace provádí svou činnost v rámci zákona, přestože hlavním obsahem je rozhovor s klientem o jeho situaci, trestném činu a jeho důsledku na jeho život a okolí, vedení a motivování klienta, aby vedl řádný život a sám převzal za něj odpovědnost. Probační a mediační služba může zahájit svou činnost z podnětu Policie ČR, soudu, státního zastupitelství, obviněného, poškozeného – samozřejmě s dodržáním postupu stanoveným zákonem. V rámci probační činnosti a realizace výkonu trestu obecně prospěšných prací organizace naráží na nezkušenou a malou ochotu naší společnosti podílet se na nápravě pachatelů trestné činnosti a vykonávání jejich trestu na svobodě.

Do věznice rovněž dochází kaplanka z římsko-katolické církve. Systém vězeňského kaplana je postavený na jakési dobrovolnosti. Kaplanka má svou skupinu vězňů, se kterými má pravidelná sezení, ale požádat o duchovní službu může vlastně každý. Dá se říci, že nechodí jen za těmi, kteří ji nechtějí. Nejedná se o zpověď, ale je to spíše povídání, při němž se řeší jejich trestná činnost, případně rodina a budoucnost. Při vyžádání lze objednat pohovor s jehovistou či knězem.

Jedenkrát ročně je též možná pro rodinné příslušníky zaměstnanců návštěva věznice tzv. „den otevřených dveří“, kdy společně s mluvčím věznice projdou celou vazební věznici. Cílem je seznámení rodinných příslušníků s prostředím, ve kterém jejich blízcí pracují. Zároveň se jim dostane odborného výkladu o systému vězeňství a fungování vazební věznice. Návštěvníci si mohou prohlédnout ubytovací prostory obviněných a odsouzených, prostory volnočasových aktivit, eskortní místnost, ale i vycházkové dvory.

⁵³ ČESKO. Zákon č. 257/2000 Sb. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-257>.

Rovněž extramurální aktivita TátaFest je v podstatě spolupráce vazební věznice s veřejností. Účelem TátaFestu je setkávání dětí s jejich otci, kteří jsou v současné době ve výkonu trestu odnětí svobody. Tato setkání jsou pro odsouzené velmi důležitá a jsou součástí výchovné činnosti zaměřující se na posilování rodinných vztahů a pomohou trávit odsouzeným čas se svými dětmi mimo věznici.

3 Vlastní výzkum

3.1 Cíl výzkumu

V praktické části bakalářské práce bude mým cílem zjistit názory českobudějovické veřejnosti na aktuální stav českého vězeňství a analýza těchto názorů. Vedlejším cílem bakalářské práce je posoudit, jak občané Českých Budějovic vnímají umístění vazební věznice v centru města.

3.2 Metoda výzkumného šetření

V bakalářské práci je použita metoda dotazníkového šetření, jejímž cílem bylo zjistit jaký pohled má veřejnost na Vězeňskou službu v České republice. Dotazníkové šetření se řadí mezi kvantitativní metody. Tato metoda byla vybrána z důvodu možnosti aplikování na široký okruh respondentů. Dotazník jsem použil nestandardizovaný a je sestaven a použit pouze k účelům této bakalářské práce.

3.3 Popis konkrétního výzkumného šetření

Zaměřil jsem se pouze na obyvatele trvale žijící v Českých Budějovicích a okolí. Dotazník jsem zaslal 108 respondentům prostřednictvím sociálních sítí a emailu. Část dotazníků byla vyplněna při osobním kontaktu s respondentem. Obyvatele Českých Budějovic jsem pouze korigoval, aby byl poměrný počet žen a mužů a věk nad 18 let. Mužů bylo 58 a žen 50. Dotazník se skládá z 15 otázek uzavřených a některých polootevřených. V dotazníku byla možná vždy pouze jedna odpověď. Na začátku jsou otázky, které obyvatele roztřídily do skupin podle pohlaví, věku a nejvyššího dosaženého vzdělání. Dále se otázky zabývají názory respondentů na současné vězeňství.

3.4 Výsledky výzkumného šetření

Otázka č. 1: Jste muž nebo žena?

První otázka zjišťovala pohlaví respondentů. Dotazníky byly rozeslány a rozdány tak, aby se poměr mužů a žen co nejvíce vyrovnal a výsledky výzkumu byly co nejobjektivnější. Ze 108 respondentů bylo 58 mužů a 50 žen. Znázorněno na grafu č. 1. Konkrétní počty osob jsou uvedeny v tabulce č. 1.

Graf č. 1:⁵⁴

Otázka č. 2: Kolik je vám let?

Druhá otázka zjišťovala věk respondentů. Věk do 25 let uvedlo 48 dotazovaných, věk od 25 do 50 let uvedlo 37 dotazovaných a věk od 50 výše uvedlo 23 dotazovaných. Znázorněno na grafu č. 2. Konkrétní počty osob jsou uvedeny v tabulce č. 2.

⁵⁴ Vlastní zpracování

Graf č. 2:⁵⁵

Otázka č. 3: Jaké je nejvyšší dosažené vzdělání?

Třetí otázka zjišťovala nejvyšší dosažené vzdělání respondentů. Ze 108 dotazovaných neuvedl nikdo základní vzdělání, 23 dotazovaných uvedlo vzdělání – vyučen, 52 dotazovaných uvedlo vzdělání středoškolské s maturitou a 33 uvedlo vzdělání vysokoškolské. Znárodněno na grafu č. 3. Konkrétní počty osob jsou uvedeny v tabulce č. 3.

Graf č. 3:⁵⁶

⁵⁵ Vlastní zpracování

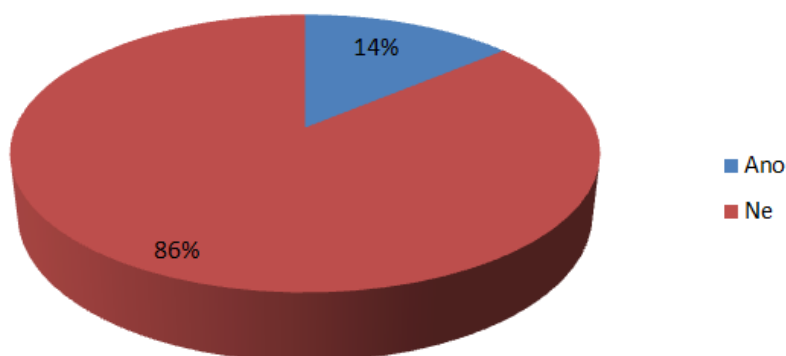
⁵⁶ Vlastní zpracování

Otázka č. 4: Vnímáte jako problém umístění českobudějovické věznice v centru města?

Cílem této otázky bylo zjistit jak veřejnost vnímá umístění Vazební věznice České Budějovice v centru města. Tato otázka byla vnímána jako jedna z nejdůležitějších z celého dotazníku. Velká část dotazovaných s umístění v centru nevnímá jako problém. Z celkového počtu 108 dotázaných odpovědělo 93 osob na otázku záporně a 15 osob kladně. Znázorněno na grafu č. 4. Konkrétní počty osob jsou uvedeny v tabulce č. 4.

Graf č. 4:⁵⁷

Umístění věznice v centru města

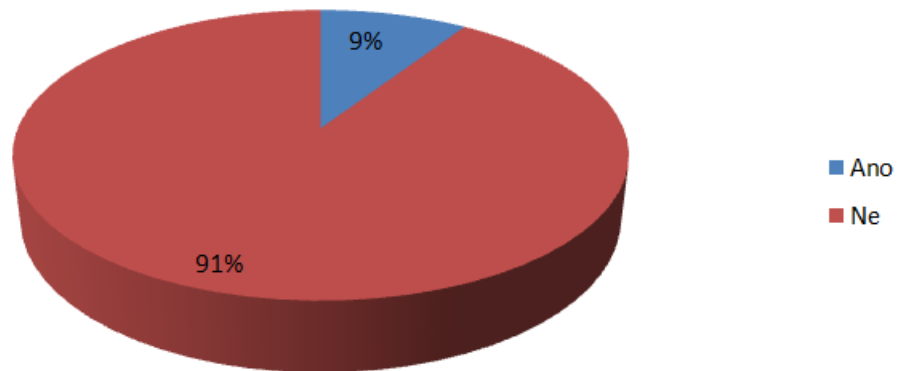
Otázka č. 5: Setkali jste se někdy s osobami ve výkonu trestu odnětí svobody z Vazební věznice České Budějovice?

Tato otázka zjišťovala, zda se některý z respondentů setkal s osobou ve výkonu trestu odnětí svobody z Vazební věznice České Budějovice. Dotazovaní měli na výběr pouze dvě odpovědi, kdy naprostá většina, 98 dotazovaných, odpovědělo, že se s takovou osobou nesečkali. Zbylých 10 respondentů odpovědělo na otázku kladně. Znázorněno na grafu č. 5. Konkrétní počty osob jsou uvedeny v tabulce č. 5.

⁵⁷ Vlastní zpracování

Graf č. 5:⁵⁸

Setkali jste se někdy s osobami ve výkonu trestu odnětí svobody z Vazební věznice České Budějovice?

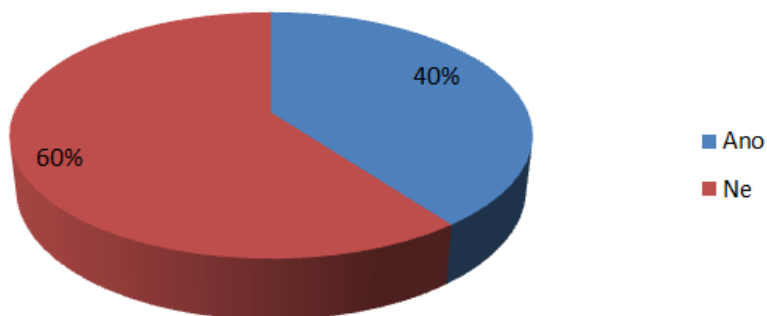
Otázka č. 6: Domníváte se, že vězení může pozitivně ovlivnit další vývoj osobnosti potrestaného člověka?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda se respondenti domnívají, že může dojít k pozitivnímu ovlivnění vývoje osobnosti potrestaného člověka ve věznici. 65 z dotazovaných odpovědělo, že ne. Zbýlých 43 odpovědělo, že ano. Znázorněno na grafu č. 6. Konkrétní počty osob jsou uvedeny v tabulce č. 6.

⁵⁸ Vlastní zpracování

Graf č. 6:⁵⁹

Může vězení pozitivně ovlivnit vývoj člověka?

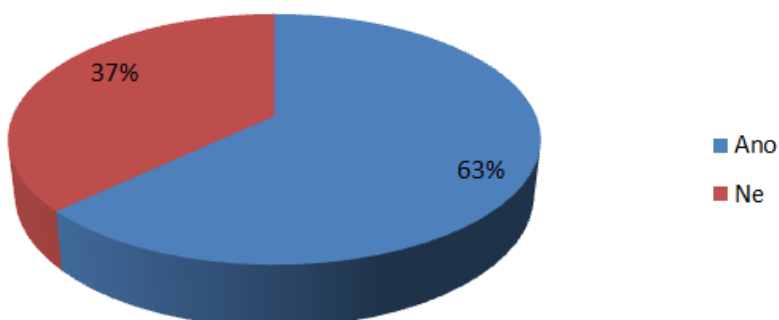

Otázka č. 7: Domníváte se, že program zacházení, jehož součástí je i zaměstnávání vězňů napomáhá k nápravě vězňů?

Otázka č. 7 směřovala ke zjištění, zda si respondenti myslí, že program zacházení napomáhá k nápravě vězňů. Kladně na otázku odpovědělo 68 dotazovaných. Záporně na otázku odpovědělo 40 dotazovaných. Výsledná data k této otázce jsou uvedeny v tabulce č. 7 a grafu č. 7.

Graf č. 7:⁶⁰

Pomáhá program zacházení k nápravě?

⁵⁹ Vlastní zpracování

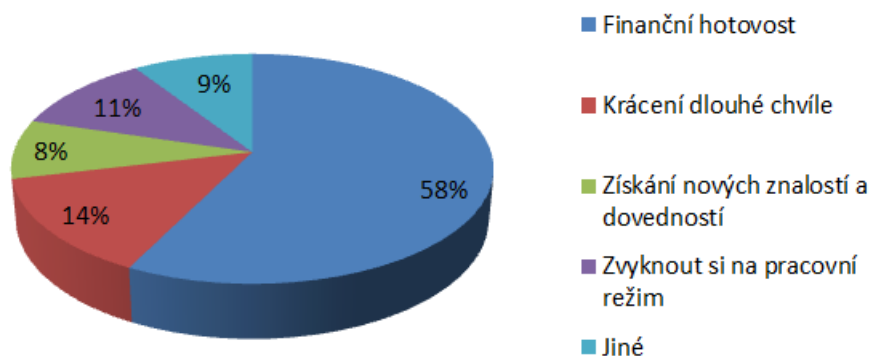
⁶⁰ Vlastní zpracování

Otázka č. 8: Co podle vás může být pro vězně největším přínosem při výkonu zaměstnání?

Osmá otázka byla polootevřená a zabývá se přínosem zaměstnání vězněné osoby. První odpověď, finanční hotovost, vybralo 62 respondentů. Druhou odpověď, krácení dlouhé chvíle, uvedlo 15 respondentů. Třetí odpověď, získání nových znalostí a dovedností, vybralo 9 respondentů. Možnost zvyknout si na pracovní režim označilo 12 respondentů. Poslední odpověď označilo 10 dotázaných z toho 4 uvedli možnost vytvoření finanční rezervy, 5 z nich uvedlo možnost trávit čas mimo věznici a jeden respondent uvedl možnost získání nového zaměstnavatele po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Znázorněno na grafu č. 8. Konkrétní počty osob jsou uvedeny v tabulce č. 8.

Graf č. 8:⁶¹

Největší přínos zaměstnání pro vězně

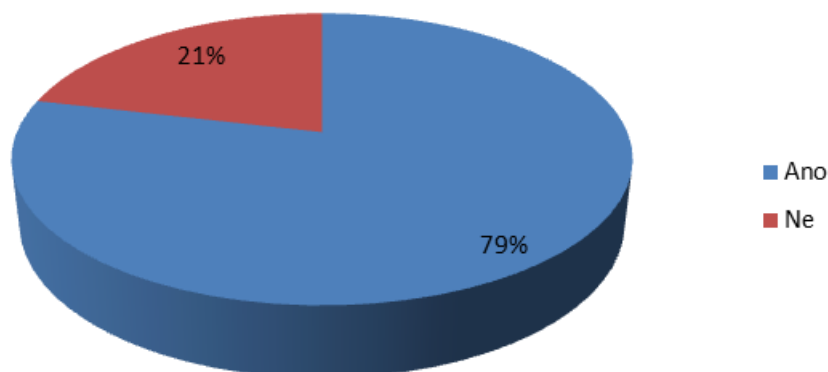
Otázka č. 9: Bojíte se osob propuštěných z vězení?

V rámci této otázky měli respondenti za úkol odpovědět, zda se lidé bojí osob propuštěných z vězení. Ze 108 dotazovaných 85 odpovědělo, že ano a 23 odpovědělo, že ne. Z 85 kladných odpovědí bylo 27 od vysokoškolsky vzdělaných respondentů, 45 středoškolsky vzdělaných a od 13 vyučených. Znázorněno na grafu č. 9. Konkrétní počty osob jsou uvedeny v tabulce č. 9.

⁶¹ Vlastní zpracování

Graf č. 9:⁶²

Strach z osob propuštěných z vězení

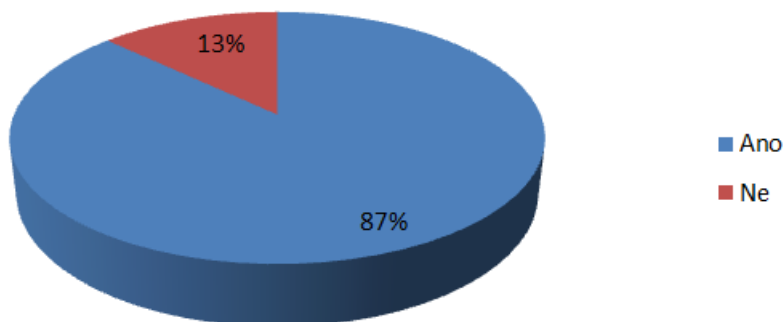

Otázka č. 10: Bojíte se osob propuštěných z vězení a cítíte předsudky vůči těmto osobám?

Tato otázka navazovala na předchozí a směřovala k zjištění, zda mají dotazovaní předsudky vůči osobám propuštěným z vězení. U této otázky 94 respondentů odpovědělo kladně a 14 respondentů odpovědělo záporně. Z těchto 14 byla pouze 1 žena ve věku 25-50 let. Znázorněno na grafu č. 10. Konkrétní počty osob jsou uvedeny v tabulce č. 10.

Graf č. 10:⁶³

Strach a předsudky z osob propuštěných z vězení

⁶² Vlastní zpracování

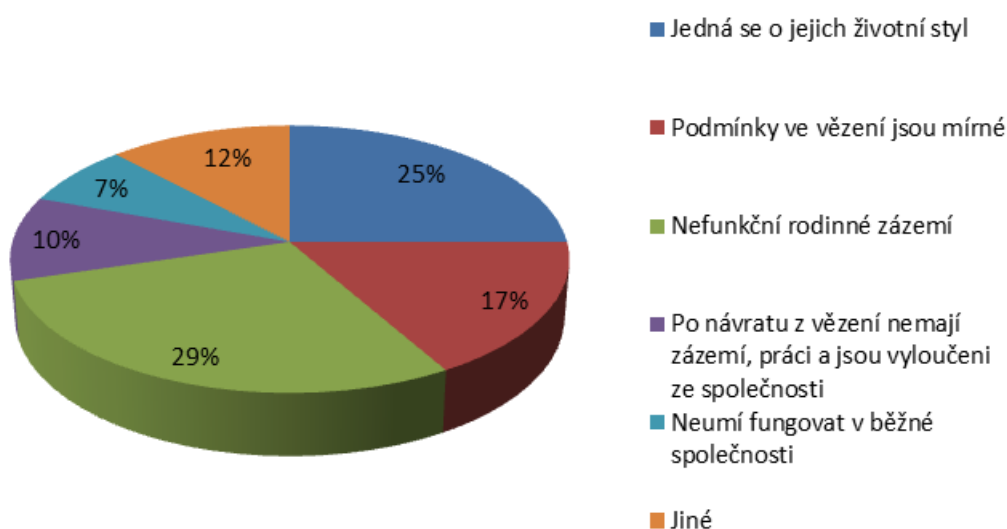
⁶³ Vlastní zpracování

Otázka č. 11: V čem vidíte hlavní příčinu toho, že se řada osob propuštěných z vězení znovu dopouští trestné činnosti?

Na otázku příčin recidivy měli respondenti na výběr ze šesti odpovědí. První možnost, tedy že se jedná o jejich životní styl, uvedlo 27 dotázaných. Osmnáct dotázaných se domnívá, že podmínky ve vězení jsou mírné. Příčinu v nefunkčním rodinném zázemí spatřuje 31 dotázaných. Z tohoto počtu je 24 žen. Čtvrtou odpověď, tedy že po návratu z vězení nemají zázemí, práci a jsou vyloučení ze společnosti, označilo 11 dotázaných. Pátou možnost, nemožnost fungovat v běžné společnosti uvedlo 8 osob. Poslední odpověď označilo 13 dotázaných z nichž 9 uvedlo, že příčinu spatřuje v užívání drog a alkoholu a 4 uvedli nepřerušeni styků s osobami s kriminální minulostí. Znázorněno na grafu č. 11. Konkrétní počty osob jsou uvedeny v tabulce č. 11.

Graf č. 11:⁶⁴

Příčina opakování trestné činnosti

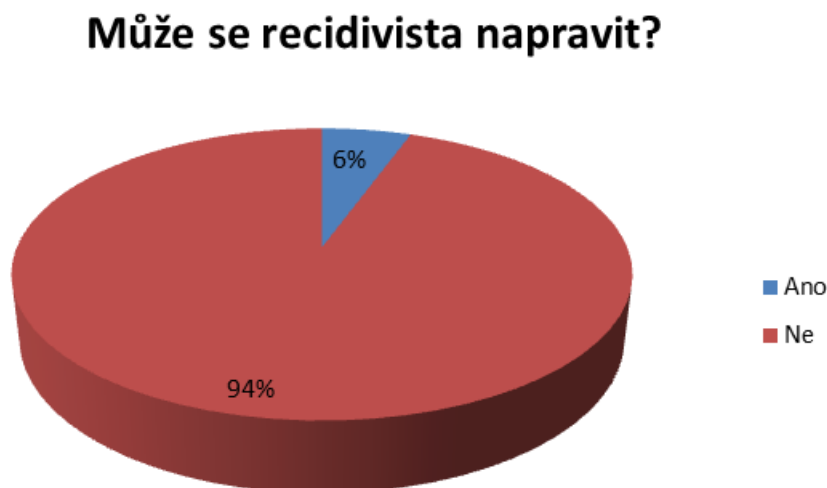
Otázka č. 12: Domníváte se, že se recidivista (osoba již několikrát potrestaná) může napravit?

Otázka č. 12 se týkala možné nápravy recidivisty (osoba již několikrát potrestaná). U této otázky měli respondenti na výběr ze dvou možností. Pouze malá část, 6 respondentů, označila odpověď ano. Druhou možnost, tedy že náprava není

⁶⁴ Vlastní zpracování

možná označilo 102 respondentů. Znázorněno na grafu č. 12. Konkrétní počty osob jsou uvedeny v tabulce č. 12.

Graf č. 12:⁶⁵

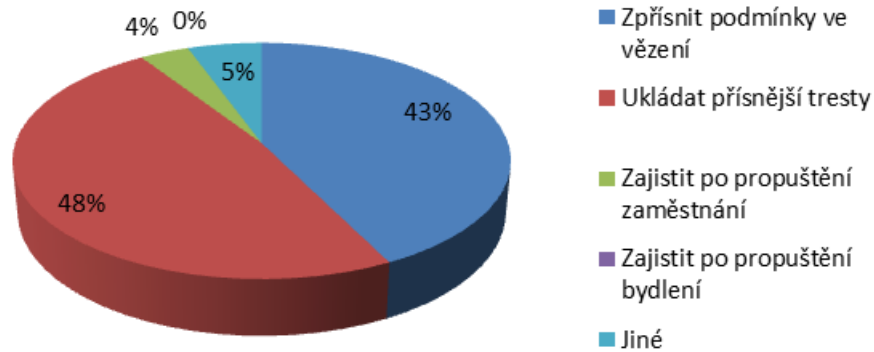
Otázka č. 13: Jak by se podle vás mělo recidivě zabránit?

V následující otázce měli respondenti odpovědět, jak by se podle nich dalo zabránit recidivě. Padesát dva dotazovaných odpovědělo ukládání přísnějších trestů. Čtyřicet šest respondentů uvedlo, že by bylo třeba zpřísnit podmínky ve vězení. Třetí možnost, zajištění zaměstnání po propuštění, uvedly 4 osoby. Čtvrtou možnost, zajištění bydlení po propuštění, neuvedl nikdo. Poslední odpověď uvedlo 6 respondentů, z nichž 5 uvedlo znovuzavedení trestu smrti. Tuto odpověď uvedli pouze muži, z toho 2 ve věku 25-50 a 3 ve věku 50 a více let. Poslední uvedl jako možnost zabránění recidivy preventivní opatření směřována na mladé lidi, kteří vyrůstají v rodině s jedinci s kriminální minulostí. Znázorněno na grafu č. 13. Konkrétní počty osob jsou uvedeny v tabulce č. 13.

⁶⁵ Vlastní zpracování

Graf č. 13:⁶⁶

Jak zabránit recidivě

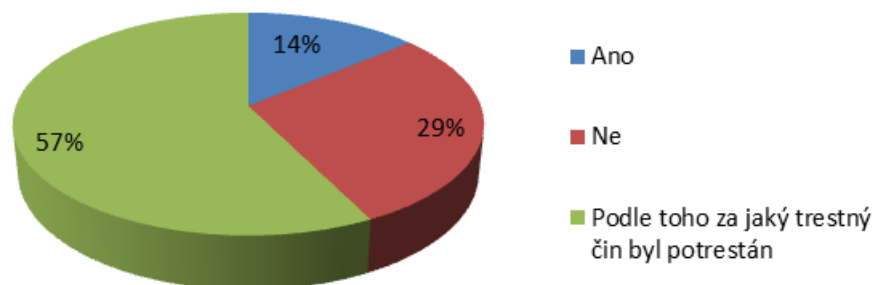

Otázka č. 14: Kdybyste byl/a majitelem firmy, zaměstnal/a byste osobu se záznamem v rejstříku trestů?

Na čtrnáctou otázku zda by respondenti zaměstnali osobu se záznamem v rejstříku trestů odpovědělo 15 respondentů kladně. Třicet jedna z nich odpovědělo záporně. Převážná většina dotázaných to je 62 odpovědělo, že záleží, za jaký trestný čin byl potrestán. Znázorněno na grafu č. 14. Konkrétní počty osob jsou uvedeny v tabulce č. 14.

Graf č. 14:⁶⁷

Zaměstnal/a byste osobu se záznamem v rejstříku trestů?

⁶⁶ Vlastní zpracování

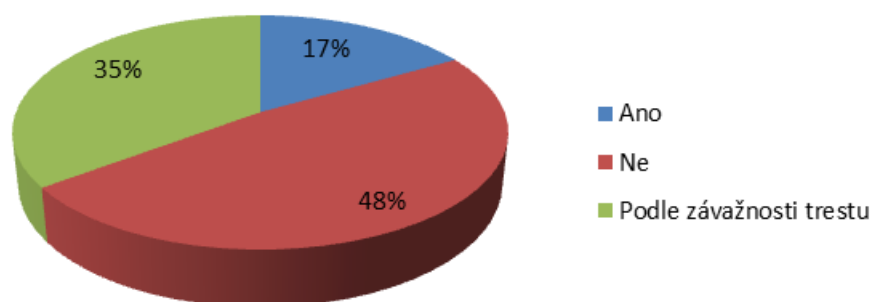
⁶⁷ Vlastní zpracování

Otázka č. 15: Souhlasíte s tím, že pokud propuštěný žije řádný život, může poté podle stanovených podmínek zažádat o výmaz trestu z rejstříku trestů?

Poslední otázka se zabývala možným výmazem trestu z rejstříku trestů dle stanovených podmínek. Nejvíce dotazovaných odpovědělo, že ne a to 52 osob. Třicet osm dotazovaných odpovědělo podle závažnosti trestu. Nejméně bylo kladných odpovědí a to celkem 18. Znázorněno na grafu č. 15. Konkrétní počty osob jsou uvedeny v tabulce č. 15.

Graf č. 15:⁶⁸

Může zažádat o výmaz z rejstříku trestů?

3.5 Shrnutí a doporučení výzkumné části

Hlavním cílem dotazníkového šetření bylo zjistit názory českobudějovické veřejnosti na aktuální stav českého vězeňství. Vedlejším cílem bylo posoudit, jak občané Českých Budějovic vnímají umístění vazební věznice v jihočeské metropoli. Respondenti odpovídali na patnáct otázek, které obsahoval dotazník. Otázky byly sestaveny tak, aby byly zodpovězeny všechny důležité aspekty.

První otázka zjišťovala pohlaví dotazovaných. Dotazníkového průzkumu se zúčastnilo 108 respondentů, z toho bylo 54% mužů a 46% žen. Druhá otázka se týkala věku dotazovaných, přičemž do 25 let se zúčastnilo 45% dotazovaných, od 25 do 50 let

⁶⁸ Vlastní zpracování

jich bylo 34% a 21% bylo více než 50 let. U třetí otázky se zjišťovalo nejvyšší dosažené vzdělání respondentů, přičemž ze 108 dotazovaných nebyl ani jeden se základním vzděláním. Vyučen uvedlo 21% respondentů, středoškolské s maturitou uvedlo 48% odpovídajících a 31% účastníků byli vysokoškolsky vzdělání.

Čtvrtá otázka měla za úkol zjistit vedlejší cíl bakalářské práce a to zda obyvatelé Českých Budějovic vnímají jako problém umístění vazební věznice v centru města. U této otázky odpovědělo 14% respondentů, že umístění vnímá jako problém, kdežto zbylých 86% uvedlo, že nikoliv. Z výsledku je patrné, že většina buďto o umístění vůbec neví nebo v tom nevidí žádný problém. Na pátou otázku, zda se respondent někdy setkal s osobou ve výkonu trestu odnětí svobody z Vazební věznice České Budějovice uvedlo 9% kladně a 91% záporně.

Šestá otázka zjišťovala názor, zda vězení může pozitivně ovlivnit další vývoj osobnosti potrestaného člověka. Ze 108 dotazovaných se 40% domnívá, že vězení může mít pozitivní vliv a 60% si myslí, že nikoliv. Následující otázka zjišťovala jestli program zacházení, jehož součástí je i zaměstnávání vězňů, napomáhá k nápravě vězňů, přičemž 37% odpovídajících zvolilo možnost ne a zbylých 63%, že ano.

Otázka číslo osm se zaměřovala na největší přínos zaměstnání pro odsouzeného. Nejvíce odpovídajících (58%) zvolilo možnost finanční hotovost. Druhá nejčastější odpověď byla krácení dlouhé chvíle, tu uvedlo (14%). Třetí nejčastější odpověď byla zvyknout si na pracovní režim (11%). Nejméně častá odpověď byla získání nových znalostí a dovedností (8%). Odpověď jiné zaškrtno 9% dotázaných. Někteří uvedli možnost vytvoření finanční rezervy pro další život po propuštění z věznice, další se domnívají, že největším přínosem je opuštění věznice a jeden ze 108 respondentů uvedl možnost získat tímto způsobem nové zaměstnání po propuštění z věznice.

Otázky číslo devět a deset se týkaly strachu a předsudků z osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody. Na devátou otázku odpovědělo 79% odpovídajících, že se osob propuštěných z věznice bojí a 21%, že ne. U desáté otázky která souvisí s devátou otázkou se zároveň zjišťovaly předsudky vůči těmto osobám. Zde číslo bylo o něco vyšší a to 87% odpovídajících uvedlo, že ano a 13% respondentů odpovědělo, že nikoliv.

Při otázce číslo jedenáct bylo zjišťováno v čem vidí dotazovaní příčinu toho, že se řada osob propuštěných z vězení znovu dopouští trestné činnosti. Nejčastější

odpovědí (29%) bylo nefunkční rodinné zázemí. Druhá nejčastější odpověď (25%) byla, že se jedná o jejich životní styl. Jako třetí nejčastější odpověď byla vyhodnocena odpověď, že se podmínky ve vězení jsou mírné (17%). Následovala odpověď jiné (12%), kde respondenti uvedli jako důvod užívání drog a alkoholu a nepřerušeni styku s osobami s kriminální minulostí. 10% odpovídajících si myslí, že důvod opakování trestné činnosti spočívá v problému, že po návratu z vězení nemají zázemí, práci a jsou vyloučeni ze společnosti. Nejméně častou možností (7%) bylo, že propuštění neumí fungovat v běžné společnosti.

Respondenti u dvanácté otázky odpovídali, zda se domnívají, že může dojít k nápravě osoby již několikrát potrestané. Zde byl výsledek téměř jednoznačný a to 94% si myslí, že k nápravě dojít nemůže a pouze 6% že ano.

Názory jak by se mělo zabránit recidivě uváděli dotazovaní v otázce číslo třináct. Téměř polovina respondentů (48%) se domnívá, že zabránit recidivě se má ukládáním přísnějších trestů. O něco méně (43%) dotazovaných je pro zpřísnění podmínek ve vězení. Možnost zajistit po propuštění zaměstnání uvedly 4%. Nikdo z odpovídajících nebyl pro odpověď zajistit po propuštění bydlení. Malá část (5%) zaškrtnula možnost jiné, zde bylo napsáno více možností jako znovuzavedení trestu smrti a pouze jeden uvedl možnost preventivního opatření směřovaného na mladé lidi, kteří vyrůstají v rodině s jedinci s kriminální minulostí.

Předposlední otázka zjišťovala, zda by respondenti v případě, že by byli majitelé firmy, zaměstnali osobu se záznamem v rejstříku trestů. U více než poloviny respondentů by záleželo, za jaký trestný čin byla osoba potrestaná (57%). Přibližně jedna třetina (29%) uvedla, že by takovou osobu nezaměstnala. Pouhých 14% by neměla problém se zaměstnáním osoby se záznamem v rejstříku trestů.

Na poslední otázku, zda odpovídající souhlasí s tím, že pokud propuštěný žije řádný život, může podle stanovených podmínek zažádat o výmaz trestu z rejstříku trestů odpovědělo 48% respondentů, že s tím nesouhlasí. Pouze 17% uvedlo, že by s výmazem souhlasilo. 35% dotazovaných uvedlo, že by záleželo na závažnosti trestu.

Závěr

Ve své práci se autor snažil zjistit jaký názor mají občané Českých Budějovic k současnému stavu vězeňství v České republice a zároveň jaký je jejich postoj k umístění vazební věznice v centru města.

Práce byla rozdělena do dvou hlavních částí, a to do části teoretické, která byla rozdělena na další čtyři podkapitoly a části praktické, která obsahuje popis celé výzkumné části a výsledky dotazníkového šetření. V teoretické části jsem zaznamenal poznatky, které jsem čerpal z publikací uvedených níže.

V úvodu teoretické části autor popsal současný stav bádání v oblasti vězeňství, kde zdůraznil evropské úsilí o vypracování pravidel týkajících se zacházení s vězni. Dále jak se těmito pravidly řídí i Ministerstvo spravedlnosti České republiky se svou „Koncepcí vězeňství do roku 2025“.

První podkapitola je věnována moderním penitenciárním trendům v různých evropských zemích a základním pravidlům Evropské vězeňské filozofie. Kapitola byla zakončena příklady přístupu k těmto pravidlům např. ve Velké Británii, Francii nebo Německu.

Druhá podkapitola se zabývá moderními penitenciárními trendy v České republice. Autor zde popisuje jak se vyvíjelo vězeňství v Čechách, poté poukázal na důležitost vězeňských pracovníků a následně rozepsal důležité body „Koncepce vězeňství do roku 2025“.

Na úvod třetí podkapitoly autor popsal Vězeňskou službu jako organizaci, její organizační členění a úkoly. Dále popisuje spolupráci Vězeňské služby s veřejností jako jsou besedy s příslušníky ve školách nebo ukázka práce pro dosud nerozhodnuté studenty.

Poslední podkapitola je věnována Vazební věznici České Budějovice, jejímu umístění, historii a ubytovací kapacitě. Je v ní popsán výkon vazby. Dále je v ní konstatováno se kterými organizacemi vazební věznice spolupracuje a možnosti vězňených osob spolupráce s neziskovými organizacemi.

Druhá část bakalářské práce začíná třetí kapitolou a to teoretickou částí, ve které je popsán výzkum formou dotazníku. Hlavním cílem práce bylo zjistit názory českobudějovické veřejnosti na aktuální stav českého vězeňství a dále vedlejším cílem jak obyvatelé Českých Budějovic vnímají umístění věznice v centru města.

Výzkum byl směřován právě mezi občany největšího města v Jihočeském kraji, mezi které autor rozeslal 108 dotazníků. Na základě cíle bakalářské práce byl vytvořen dotazník s celkem 15 otázkami. Pro svůj výzkum autor využil rozeslání dotazníku prostřednictvím sociálních sítí a emailu. Získaná data byla převedena do programové databáze Excel, dále setříděna, zpracována formou tabulek a grafů a vyhodnocena.

Vyhodnocením bylo zjištěno, že občané mají své ustálené názory ohledně českého vězeňství a spíše nevěří v nápravu odsouzených a mají z nich po jejich propuštění strach. Zároveň ale nespatřují problém v umístění věznice v centru města.

Na závěr je možné shrnout, že tato bakalářská práce se zabývala pro veřejnost spíše neznámým tématem. Z pohledu autora je potřeba neustále více se snažit informovat veřejnost, která o těchto věcech z velké části nemá povědomí. Tato bakalářská práce by mohla přispět k informovanosti společnosti o moderních přístupech v oblasti jak českého tak evropského vězeňství.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BEDRNOVÁ, Eva a NOVÝ Ivan. *Moc, vliv, autorita*. Praha: Management Press, 2001, 126 s. ISBN 80-7261-053-8
2. BLAŽEK, Petr. *Delikvence*. Praha: Grada, 2019, 156 s. ISBN 978-80-271-2013-0
3. ČERNÍKOVÁ, Vratislava a kol. *Sociální ochrana: terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 244 s. ISBN: 978-80-7380-138-0
4. DIRGA, Lukáš. *Humanizace českého vězeňství očima jeho aktérů*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2020, 184 s. ISBN 978-80-261-0848-1
5. DRAHÝ, František. *Sarpo: charakteristiky odsouzených v českých věznicích*. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2018, 152 s. ISBN 978-80-270-5197-7
6. HÁLA, Jaroslav. *Teorie a praxe vězeňství I*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 1996, 64 s. ISBN 80-7040-235-0
7. HÁLA, Jaroslav. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2005, 183 s. ISBN 80-86708-30-6
8. JANUŠ, Jan a kol. *Tresty budoucnosti*. Praha: Info.cz Online Media s.r.o., 2020, 129 s. ISBN 978-80-907780-0-9
9. JŮZL, Miloslav a kol. *Současné vzdělávací trendy v českém vězeňství*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2020, 240 s. ISBN 978-80-7452-148-5
10. MALÁ, Drahomíra. *Vězeňství po česku II. aneb jak to Kula ve vězeňství koulí*. Blansko: Duha Press, 2009, 88 s. ISBN 978-80-87061-36-7
11. MAREŠOVÁ, Alena a kol. *Výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody – kriminologická analýza*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2016, 173 s. ISBN 978-80-7338-157-8
12. MAŘÁDEK, Vladimír. *Vězeňství*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2005, 203 s. ISBN 80-7368-002-5
13. PINEROVÁ, Klára. *Vězení jako zrcadlo společnosti*. Praha: Karolinum, 2021, 478 s. ISBN 978-80-246-4926-9

14. SOCHŮREK, Jan. *Úvod do penologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007, 80 s. ISBN 978-80-7372-287-6
15. TICHÝ, Michal. *Práce se sociálně neadaptovanými klienty*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2007, 111 s. ISBN 978-80-7368-0310-8

Elektronické zdroje

1. AOOV. *Prohlášení vlády dává naději na moderní pojetí vězeňství a trestní justice*. Asociace organizací v oblasti vězeňství, 2022 [online]. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2022/01/11/prohlaseni-vlady-dava-nadeji-na-modernejsi-pojeti-vezenstvi-a-trestni-justice/>.
2. ČJ. *Koncepce vězeňství do roku 2025: Vězni by si měli sami pěstovat potraviny i chovat zvířata, prostor cel by se měl zvětšit*. Česká justice, 2016, [online]. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2016/01/koncepce-vezenstvi-do-roku-2025-vezni-by-si-meli-sami-pestovat-potraviny-i-chovat-zvirata-prostor-cel-by-se-mel-zvetsit/>.
3. ČT24. *Norsko netrestá, ale napravuje. Cely bez mříží a dozorci beze zbraní inspirují svět včetně Česka*. Praha: Česká televize, 2017, [online]. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2213494-norsko-netresta-ale-napravuje-cely-bez-mrizi-a-dozorci-beze-zbrani-inspiruji-svet>.
4. HÁLA, J. *Penologie*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, r.n.
5. JEWKES, Yvonne. An Introduction to “Doing Prison Research Differently”. *Qualitative Inquiry* [online]. 2014, **20**(4), 387-391 [cit. 2023-03-07]. ISSN 1077-8004. Dostupné z: doi:10.1177/1077800413515828
6. LMC. *Nábor a mříže. Jak Vězeňská služba ČR buduje značku zaměstnavatele*. Praha: LMC s.r.o., 2019 [online]. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://magazin.lmc.eu/clanky/nabor-a-mrize-jak-vezenska-sluzba-cr-buduje-znacku-zamestnavatele/>.
7. MS ČR. *Koncepce vězeňství do roku 2025*. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2015 [online]. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/ostatni/koncepce-vezenstvi.pdf>

8. NIJ. *Challenges of Conducting Research in Prisons*. National Institute of Justice, 2012 [online]. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://nij.ojp.gov/topics/articles/challenges-conducting-research-prisons>.
9. RASZKOVÁ, Tereza, HOFERKOVÁ, Stanislava. *Vězeňství a penitenciární péče: studijní opora k předmětu pro studenty kombinované formy studia oboru Sociální patologie a prevence*. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, r.n, [online]. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: https://www.uhk.cz/file/edee/pedagogicka-fakulta/pdf/pracoviste-fakulty/ustav-socialnich-studii/dokumenty/studijni_opory/socialni_patologie_a_prevence_2020/vezenstvi-a-penitenciarni-pece.pdf
10. VSČR. *České vězeňství*. Praha: Generální ředitelství, 2022 [online]. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/informacni-servis/ceske-vezenstvi/2022/cv-1-2022-web.pdf>
11. VSČR. *Vězeňská služba České republiky*. Praha: Generální ředitelství, 2023 [online]. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/zakladni-udaje>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 555 z roku 1992 Sb., o Vězeňské a justiční strážci České republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555>.
2. ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., Trestní řád. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>.

Seznam tabulek, obrázků a grafů

Seznam tabulek:

Tabulky č. 1-15 viz. Příloha II

Obrázek č. 1 Mapa organizačních jednotek vězeňské služby

Seznam Grafů:

Graf č. 1: Pohlaví respondentů

Graf č. 2: Věk respondentů

Graf č. 3: Nejvyšší vzdělání

Graf č. 4: Umístění vazební věznice v centru města

Graf č. 5: Setkání s osobou ve výkonu trestu

Graf č. 6: Vliv vězení na pozitivní vývoj člověka

Graf č. 7: Pomáhá program zacházení k nápravě člověka

Graf č. 8: Největší přínos zaměstnání pro vězně

Graf č. 9: Strach z osob propuštěných z vězení

Graf č. 10: Strach a předsudky z osob propuštěných z vězení

Graf č. 11: Příčina opakované trestné činnosti

Graf č. 12: Může se recidivista napravit

Graf č. 13: Jak zabránit recidivě

Graf č. 14: Zaměstnal byste osobu se záznamem v rejstříku trestů

Graf č. 15: Může zažádat o výmaz z rejstříku trestů

Přílohy

Příloha I: Dotazník

NÁZORY ČESKOBUDĚJOVICKÉ VEŘEJNOSTI NA AKTUÁLNÍ STAV ČESKÉHO VĚZEŇSTVÍ

Dobrý den,

jmenuji se Tomáš Koubek, studuji obor Bezpečnostně právní činnost na Vysoké škole evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích. Má bakalářská práce je zaměřena na Vězeňskou službu České republiky a moderní trendy ve vězeňství. Vyplněním tohoto dotazníku pomůžete zjistit názory českobudějovické veřejnosti na aktuální stav českého vězeňství.

Prosím Vás tedy o vyplnění tohoto dotazníku. Vyplnění by Vám nemělo trvat déle než 15 minut Vašeho času. Veškeré získané informace budou použity pouze pro moji bakalářskou práci. Předem Vám děkuji za ochotu a čas.

1. Jste žena nebo muž
 - A. Žena
 - B. Muž

2. Kolik je vám let
 - A. Do 25 let
 - B. 25-50 let
 - C. 50 a více let

3. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání
 - A. Základní
 - B. Vyučen
 - C. SŠ s maturitou
 - D. Vysokoškolské

4. Vnímáte jako problém umístění českobudějovické věznice v centru města
 - A. Ano
 - B. Ne

5. Setkali jste se někdy s osobami ve výkonu trestu odnětí svobody z Vazební věznice České Budějovice?
 - A. Ano
 - B. Ne

6. Domníváte se, že vězení může pozitivně ovlivnit další vývoj osobnosti potrestaného člověka?
 - A. Ano
 - B. Ne

7. Domníváte se, že program zacházení, jehož součástí je i zaměstnávání vězňů napomáhá k nápravě vězňů?
 - A. Ano
 - B. Ne

8. Co podle vás může být pro vězně největším přínosem při výkonu zaměstnání?
 - A. Finanční hotovost
 - B. Krácení dlouhé chvíle
 - C. Získání nových znalostí a dovedností pro období po výkonu trestu odnětí svobody
 - D. Zvyknout si na pracovní režim
 - E. Jiné – uveďte

9. Bojíte se osob propuštěných z vězení?
 - A. Ano
 - B. Ne

10. Bojíte se osob propuštěných z vězení a cítíte předsudky vůči těmto osobám?
 - A. Ano
 - B. Ne

11. V čem vidíte příčinu toho, že se řada osob propuštěných z vězení znovu dopouští trestné činnosti?
 - A. Jedná se o jejich životní styl
 - B. Podmínky ve vězení jsou mírné
 - C. Nefunkční rodinné zázemí
 - D. Po návratu z vězení nemají zázemí, práci a jsou vyloučeni ze společnosti
 - E. Neumí fungovat v běžné společnosti
 - F. Jiné – uveďte

12. Domníváte se, že se recidivista (osoba již několikrát potrestaná) může napravit?

- A. Ano
- B. Ne

13. Jak by se podle vás mělo recidivě zabránit

- A. Zpřísnit podmínky ve vězení
- B. Ukládat přísnější tresty
- C. Zajistit po propuštění zaměstnání
- D. Zajistit po propuštění bydlení
- E. Jiné – uveďte

14. Kdybyste byl/a majitelem firmy, zaměstnal byste osobu se záznamem v rejstříku trestů?

- A. Ano
- B. Ne
- C. Podle toho, za jaký trestný byl potrestán

15. Souhlasíte s tím, že pokud propuštěný žije řádný život, může poté podle stanovených podmínek požádat o výmaz trestu z rejstříku trestů?

- A. Ano
- B. Ne
- C. Podle závažnosti trestu

Příloha II: **Tabulky**

Jste muž nebo žena?	Počet odpovědí
Muž	58
Žena	50

Tabulka č. 1

Kolik je vám let?	Počet odpovědí
Do 25 let	48
25 – 50 let	37
50 a více let	23

Tabulka č. 2

Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?	Počet odpovědí
Základní	0
Vyučen	23
SŠ s maturitou	52
Vysokoškolské	33

Tabulka č. 3

Vnímáte jako problém umístění českobudějovické věznice v centru města?	Počet odpovědí
Ano	15
Ne	93

Tabulka č. 4

Setkali jste se někdy s osobami ve výkonu trestu odnětí svobody z Vazební věznice České Budějovice?	Počet odpovědí
Ano	10
Ne	98

Tabulka č. 5

Domníváte se, že vězení může pozitivně ovlivnit další vývoj osobnosti potrestaného člověka?	Počet odpovědí
Ano	43
Ne	65

Tabulka č. 6

Domníváte se, že program zacházení, jehož součástí je i zaměstnávání vězňů napomáhá k nápravě vězňů?	Počet odpovědí
Ano	68
Ne	40

Tabulka č. 7

Co podle vás může být pro vězně největším přínosem při výkonu zaměstnání?	Počet odpovědí
Finanční hotovost	62
Krácení dlouhé chvíle	15
Získání nových znalostí a dovedností	9
Zvyknout si na pracovní režim	12
Jiné	10

Tabulka č. 8

Bojíte se osob propuštěných z vězení?	Počet odpovědí
Ano	85
Ne	23

Tabulka č. 9

Bojíte se osob propuštěných z vězení a cítíte předsudky vůči těmto osobám?	Počet odpovědí
Ano	94
Ne	14

Tabulka č. 10

V čem vidíte hlavní příčinu toho, že se řada osob propuštěných z vězení znovu dopouští trestné činnosti?	Počet odpovědí
Jedná se o jejich životní styl	27
Podmínky ve vězení jsou mírné	18
Nefunkční rodinné zázemí	31
Po návratu z vězení nemají zázemí, práci a jsou vyloučeni ze společnosti	11
Neumí fungovat v běžné společnosti	8
Jiné	13

Tabulka č. 11

Domníváte se, že se recidivista může napravit?	Počet odpovědí
Ano	6
Ne	102

Tabulka č. 12

Jak by se podle vás mělo recidivě zabránit?	Počet odpovědí
Zpřísnit podmínky ve vězení	46
Ukládat přísnější tresty	52
Zajistit po propuštění zaměstnání	4
Zajistit po propuštění bydlení	0
Jiné	6

Tabulka č. 13

Zaměstnal byste osobu se záznamem v rejstříku trestů?	Počet odpovědí
Ano	15
Ne	31
Podle toho za jaký trestný čin byl potrestán	62

Tabulka č. 14

Může zažádat o výmaz z rejstříku trestů?	Počet odpovědí
Ano	18
Ne	52
Podle závažnosti trestu	38

Tabulka č. 15